

Sprawozdanie z działania wydziałowego systemu zapewniania i doskonalenia jakości kształcenia w roku akademickim 2016/2017

Wydział Prawa

liczba studentów łącznie: **3.519**

w tym:

na studiach stacjonarnych: **1.797**

na studiach niestacjonarnych: **1.722**

liczba uczestników studiów doktoranckich: **162**

w tym:

na studiach stacjonarnych: **148**

na studiach niestacjonarnych: **14**

liczba słuchaczy studiów podyplomowych: **100**

1. MONITOROWANIE STANDARDÓW AKADEMICKICH

Proces monitorowania standardów akademickich na Wydziale Prawa UwB odbywa się według następujących kryteriów zawartych w § 3 Uchwały nr 1748 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 27 maja 2015 r.:

- 1) *systematyczna analiza i ocena na wszystkich kierunkach studiów na Wydziale Prawa UwB kadry naukowo- dydaktycznej pod kątem:*
 - a) *zapewnienia minimum kadrowego zgodnie z wymogami rozporządzenia ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego określającego warunki, jakie muszą spełniać jednostki organizacyjne Uczelni, aby prowadzić studia na określonym kierunku i poziomie kształcenia*

Określenie minimum kadrowego dla kierunków studiów prowadzonych na Wydziale Prawa UwB na rok akademicki 2016/2017 odbyło się w oparciu o przepisy Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 26 września 2016 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów (Dz. U. poz. 1596) wydanego na podstawie art. 9 ust. 1 pkt 1 oraz ust. 3 pkt 1, 2 i 5 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. — Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2012 r. poz. 572 ze zm.) oraz przepisy wewnątrzuczelniane i wewnątrzwydziałowe¹ dotyczące monitorowania standardów akademickich w ramach wydziałowego systemu zapewnienia i

¹ Uchwała nr 1197 Rady Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 14 grudnia 2012 r. w sprawie monitorowania standardów akademickich w ramach wydziałowego systemu zapewnienia i doskonalenia jakości kształcenia.

doskonalenia jakości kształcenia.

Przy zaliczaniu do minimum kadrowego nauczycieli akademickich uwzględniono szereg następujących kryteriów:

- Nauczyciel akademicki może być zaliczony do minimum kadrowego, jeżeli został zatrudniony w uczelni nie później niż od początku semestru studiów. Nauczyciel akademicki posiadający tytuł naukowy profesora lub stopień naukowy doktora habilitowanego lub będący osobą, która nabyła uprawnienia równoważne z uprawnieniami doktora habilitowanego na podstawie art. 21a ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. z 2016 r. poz. 882 i 1311), tzw. samodzielny nauczyciel akademicki, może być zaliczony do minimum kadrowego, jeżeli w danym roku akademickim prowadzi na danym kierunku studiów zajęcia w wymiarze co najmniej 30 godzin dydaktycznych. Nauczyciel akademicki posiadający stopień naukowy doktora lub tytuł zawodowy magistra lub równorzędny może być zaliczony do minimum kadrowego, jeżeli w danym roku akademickim prowadzi na danym kierunku studiów zajęcia w wymiarze co najmniej 60 godzin dydaktycznych.
- Minimum kadrowe dla studiów pierwszego stopnia na określonym kierunku studiów (administracja, bezpieczeństwo narodowe, kryminologia) stanowi co najmniej trzech samodzielnych nauczycieli akademickich oraz co najmniej sześciu nauczycieli akademickich posiadających stopień naukowy doktora.
- Minimum kadrowe dla studiów drugiego stopnia na określonym kierunku studiów (administracja, bezpieczeństwo narodowe, kryminologia) stanowi co najmniej sześciu samodzielnych nauczycieli akademickich oraz co najmniej sześciu nauczycieli akademickich posiadających stopień naukowy doktora.
- Minimum kadrowe dla jednolitych studiów magisterskich na kierunkach studiów, związanych z kształceniem w zakresie prawa stanowi co najmniej sześciu samodzielnych nauczycieli akademickich oraz co najmniej ośmiu nauczycieli akademickich posiadających stopień naukowy doktora.
- Proporcja liczby nauczycieli akademickich zaliczanych do minimum kadrowego do liczby studentów na danym kierunku studiów nie może być mniejsza niż 1:60 — dla kierunków studiów w obszarze nauk społecznych (administracja, bezpieczeństwo narodowe, kryminologia, prawo).

Systematyczna ocena składu i jakości kadry nauczającej na danym kierunku studiów

jest elementem monitorowania standardów akademickich i polega na co najmniej dwukrotnym sprawdzeniu w ciągu roku akademickiego (przed rozpoczęciem semestru zimowego oraz przed rozpoczęciem semestru letniego) czy zachowane są wymogi Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 26 września 2016 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów (Dz. U. poz. 1596). Analizy i oceny kadry naukowo-dydaktycznej pod kątem zapewnienia minimum kadrowego dokonuje Dziekan we współpracy z Prodziekanami w oparciu o karty obciążeń dydaktycznych pracowników zatrudnionych na Wydziale.

Minima kadrowe dla wszystkich kierunków i poziomów kształcenia prowadzonych na Wydziale ustalono przed rozpoczęciem roku akademickiego 2016/2017 oraz dokonano powtórnego sprawdzenia ich prawidłowości przed rozpoczęciem semestru letniego 2016/2017.

b) działalności naukowej nauczycieli akademickich na podstawie corocznych sprawozdań składanych w terminach wyznaczonych przez dziekana

Zgodnie z Uchwałą Rady Wydziału Prawa z dnia 28.04.2006 r. (ze zm.), nauczyciele akademicy są zobowiązani do złożenia Dziekanowi dwa razy w roku sprawozdania z prowadzonej przez nich działalności naukowej, dydaktycznej i organizacyjnej. Sprawozdania niesamodzielnym pracowników naukowo-dydaktycznych opiniują kierownicy Katedr lub Zakładów.

W roku akademickim 2016/2017 systematyczna analiza i ocena kadry naukowo-dydaktycznej pod kątem działalności naukowej nauczycieli akademickich na podstawie corocznych sprawozdań składanych w terminach wyznaczonych przez dziekana polegała na zapoznaniu się ze złożonymi przez pracowników naukowych, naukowo-dydaktycznych oraz dydaktycznych sprawozdaniami, w których sprawozdający wskazywali na pozycje naukowe opublikowane w okresie sprawozdawczym oraz wskazywali liczbę uzyskanych punktów według zasad określonych w Rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 13 lipca 2012 r. w sprawie kryteriów i trybu przyznawania kategorii naukowej jednostkom naukowym (Dz. U. 2012 r. poz. 877) oraz w oparciu o Komunikat MNiSW z dnia 21 grudnia 2012 r., poprzedzony komunikatem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 17 września 2012 r. w sprawie wykazu czasopism naukowych wraz z liczbą punktów przyznawanych za publikacje w tych czasopismach.

Ocena działalności naukowej nauczycieli akademickich odbyła się w październiku 2016 r. oraz w lutym 2017 r. Nastąpiła ona, w szczególności, w oparciu o aktywność

publikacyjną, kierowanie i wykonawstwo w projektach badawczych, uczestnictwo w konferencjach krajowych i międzynarodowych. W kilku wypadkach nauczyciele nie złożyli wymaganego sprawozdania, więc Dziekan wezwał ich do wywiązania się z tego obowiązku. W kilku przypadkach Dziekan podjął działania mające na celu podniesienie aktywności naukowej nauczycieli akademickich poprzez odbycie indywidualnych rozmów oraz zwrócenie uwagi na potrzebę intensyfikacji działań naukowych.

c) podnoszenia kwalifikacji zawodowych nauczycieli akademickich

Podobnie, jak w poprzednich latach, tak też i w roku akademickim 2015/2016 systematyczna analiza i ocena kadry naukowo - dydaktycznej pod kątem podnoszenia kwalifikacji zawodowych nauczycieli akademickich odbywała się na podstawie corocznych sprawozdań składanych w terminach wyznaczonych przez dziekana i polegała na zapoznaniu się ze złożonymi przez nauczycieli akademickich sprawozdaniami, w których wskazywali oni na odbyte kursy (np. e-learning, kursy językowe, kursy z obsługi baz bibliograficznych - np. EBSCO czy baz danych – np. LEX, LEGALIS), szkolenia, udział w konferencjach krajowych i międzynarodowych, ich organizację, uczestnictwo w kongresach, sympozjach, zjazdach, forach, itp.

Ocena działalności nauczycieli akademickich pod kątem podnoszenia kwalifikacji zawodowych odbyła się w październiku 2016 r. oraz w lutym 2017 r. W kilku wypadkach nauczyciele nie złożyli wymaganego sprawozdania, więc Dziekan wezwał nauczycieli akademickich do wywiązania się z tego obowiązku. W kilku przypadkach Dziekan podjął działania mające na celu podniesienie aktywności poprzez odbycie indywidualnych rozmów oraz zwrócenie uwagi na potrzebę intensyfikacji działań pod kątem podnoszenia kwalifikacji zawodowych nauczycieli akademickich.

W ramach podnoszenia kwalifikacji najbardziej istotny jest rozwój naukowy pracowników, co potwierdzone jest uzyskaniem przez nich tytułu lub stopnia naukowego. W roku akad. 2016/2017 trzech pracowników uzyskało stopień doktora, trzech – doktora habilitowanego, a trzech – tytuł profesora.

Podnoszenie kwalifikacji zawodowych nauczycieli odbywa się też poprzez przygotowywanie wniosków o finansowanie projektów badawczych. W roku akad. 2016/2017 liczba realizowanych w tym okresie grantów wynosiła 5 (stan na 15.09.2017 r.). Niestety, nie uzyskano finansowania nowego projektu.

d) obsady zajęć dydaktycznych przez nauczycieli akademickich pod kątem zgodności ich

kwalifikacji zawodowych (specjalizacja naukowa, dorobek naukowy, doświadczenie zawodowe) z prowadzonymi zajęciami.

Uwzględniając kwalifikacje zawodowe poszczególnych nauczycieli obsady zajęć dydaktycznych w roku akademickim 2016/2017 dokonywał Dziekan Wydziału w porozumieniu z Kierownikami Katedr i Zakładów, którzy w razie stwierdzenia nieprawidłowości niezwłocznie podejmowali kroki, mające na celu wyeliminowanie tych nieprawidłowości.

Wnioski (rekomendacje dla WSZiDJK):

Standardy akademickie na Wydziale Prawa UwB monitorowane są systematycznie we właściwy sposób. Proces ten odbywa się poprzez realizację wymogów nakładanych przez przepisy prawa, jak i stawianych przez Dziekana.

W ramach podnoszenia kwalifikacji zawodowych nauczycieli akademickich nadal należy dążyć do zwiększenia liczby efektywnie składanych wniosków o finansowanie projektów badawczych.

2. OCENA PROCESU KSZTAŁCENIA

Ocena procesu kształcenia na Wydziale Prawa UwB odbywa się według kryteriów zawartych w § 4 Uchwały nr 1748 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dn. 27 maja 2015 r. W roku akademickim 2016/2017 na Wydziale Prawa na potrzeby monitorowania procesu kształcenia opierającego się na analizie i ocenie programów kształcenia oraz ich realizacji Zarządzeniem Dziekana Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku powołano na wszystkich kierunkach studiów na dany rok akademicki odpowiednie Zespoły. Składają się one z co najmniej trzech nauczycieli akademickich zaliczonych do minimum kadrowego na danym kierunku. Zespoły te dokonują analizy i oceny:

- spójności koncepcji kształcenia,
- zgodności zakładanych efektów kształcenia z Krajowymi Ramami Kwalifikacji, ich spójności z treściami kształcenia i metodami dydaktycznymi,
- zgodności programu studiów (w tym form prowadzonych zajęć) z zakresem wiedzy i umiejętności niezbędnych do osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia oraz dostosowania programu do specyfiki profilu i formy kształcenia,
- prawidłowości stosowanego systemu punktów ECTS wraz z analizą wykorzystania przez studentów/doktorantów/uczestników studiów podyplomowych możliwości stwarzanych

przez ten system,

- zgodności sylabusów poszczególnych przedmiotów z programem studiów oraz zakładanymi efektami kształcenia,
- sposobu weryfikacji zakładanych efektów kształcenia w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych na każdym etapie kształcenia (np. adekwatności zakresu wymagań i form oceniania wobec zakładanych efektów kształcenia; dostępu studentów/doktorantów/uczestników studiów podyplomowych do informacji na temat stosowanych zasad oceniania)²,
- programu praktyk studenckich wraz z analizą efektów kształcenia uzyskanych podczas ich realizacji (t.j. wykonują zadania określone w § 4 ust. 2 pkt 1-6 i pkt 8 Uchwały nr 1748 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 27 maja 2015 r.).

Ponadto Zespoły proponują ewentualne zmiany w programach kształcenia wynikające z monitorowania karier zawodowych absolwentów oraz wyników analizy zgodności zakładanych efektów kształcenia z potrzebami rynku pracy. Zespoły po zakończonym roku akademickim, jednak nie później niż do dnia 15 września 2017 r. mają przedłożyć Dziekanowi sprawozdania dotyczące monitorowania procesu kształcenia na kierunkach prowadzonych na Wydziale Prawa. Następnie Dziekan przedłoży Radzie Wydziału sprawozdanie dotyczące monitorowania procesu kształcenia na kierunkach prowadzonych na Wydziale Prawa w terminie do dnia 30 września 2017 r.

W wyznaczonym czasie Zespoły do spraw monitorowania procesu kształcenia na wszystkich kierunkach studiów prowadzonych na Wydziale Prawa złożyły na ręce Dziekana obszerne sprawozdania ze swojej działalności. Na ich podstawie wyprowadzono szereg wniosków, których część, zwłaszcza tych pozytywnych, powtarza się wzorem lat ubiegłych. Zostaną one przedstawione w niniejszym sprawozdaniu jako pierwsze, a następnie zostaną wskazane mankamenty i problemy dostrzeżone przez Zespoły.

W ramach oceny spójności koncepcji kształcenia Zespoły uznały, że koncepcje kształcenia na wszystkich kierunkach prowadzonych na Wydziale Prawa UwB są spójne z misją Uniwersytetu w Białymstoku oraz znajdują odzwierciedlenie w jego strategii. Koncepcje te zawierają wszystkie wymagane elementy, w tym moduły kształcenia wraz z przypisanymi efektami kształcenia. Wszystkie kierunki umiejscowiono w odpowiednich obszarach kształcenia, opisanych w Krajowych Ramach Kwalifikacji. Określone nazwy

² Zarządzenie nr 8 Dziekana Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 12 czerwca 2012 r. w sprawie weryfikacji zakładanych efektów kształcenia na kierunkach prowadzonych na Wydziale Prawa Uniwersytetu w Białymstoku.

kierunków studiów, stopnie, profile, formy studiów są spójne. Ponadto, profile kształcenia (ogólnoakademicki) są adekwatne do określonych efektów kształcenia.

Na podstawie analizy programów studiów na wszystkich kierunkach prowadzonych na Wydziale Prawa UwB Zespoły potwierdziły zgodność zakładanych efektów kształcenia z KRK. W szczególności należy wskazać, że przyjęte liczby semestrów studiów oraz ogólne liczby punktów ECTS są zgodne ze standardami kształcenia. Struktury programów studiów wyodrębniają takie moduły kształcenia, do których przypisane zostały efekty kształcenia oraz punkty ECTS uwzględniające wszystkie elementy pracy studenta niezbędne dla osiągnięcia zakładanych w standardach kształcenia efektów kształcenia.

Ustalono, że opracowane dla wszystkich kierunków studiów programy studiów umożliwiają studentowi wybór modułów kształcenia, do których przypisuje się punkty ECTS w wymiarze koniecznym do uzyskania kwalifikacji odpowiadających poziomowi studiów. Sekwencje przedmiotów ujętych w programach studiów są logiczne i sprzyjają realizacji efektów kształcenia określonych w standardach kształcenia.

Jak podkreśliły Zespoły dokonanie analizy spójności efektów kształcenia z treściami kształcenia oraz metodami dydaktycznymi było utrudnione ze względu na braki niektórych sylabusów (części B). Stąd też, na podstawie dostarczonego materiału trudno było sformułować jednoznaczne wnioski w zakresie spójności efektów kształcenia z treściami kształcenia i metodami dydaktycznymi. Opierając się o dane dostępne potwierdzono spójność efektów kształcenia z treściami kształcenia oraz metodami dydaktycznymi.

Ponadto ustalono, że programy studiów na wszystkich kierunkach prowadzonych na Wydziale Prawa UwB stanowią spójne całości. Zaproponowane moduły kształcenia wydają się w stopniu odpowiednim wyczerpywać zakres wiedzy oraz umiejętności niezbędnych do osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia. Odpowiadają także specyfice profilu ogólnoakademickiego. Tworzą zestaw odpowiednio i logicznie powiązanych ze sobą elementów. Uwagę w tym względzie zwraca jednocześnie elastyczność programów studiów dająca studentowi – oczywiście w określonym zakresie – szansę wyboru modułów o zbliżonej zawartości wychodzących jednak naprzeciw indywidualnym zainteresowaniom studenta w zakresie dziedzin właściwych poszczególnym kierunkom studiów.

Ustalono, że odpowiednio dobrano formy prowadzonych zajęć. Zaproponowano szeroki ich wachlarz (wykłady, ćwiczenia, lektoraty, konwersatoria, seminaria) odpowiadający ogólnoakademickiemu profilowi poszczególnych kierunków. Umożliwia to przekazanie studentom we właściwy sposób wiedzy i umiejętności koniecznych do

osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia. Różnice w obciążeniach ilości zajęć z bezpośrednim udziałem nauczyciela akademickiego między studiami stacjonarnymi i niestacjonarnymi są w naturalny sposób dyktowane specyfiką obu form kształcenia. Wydaje się jednak, iż programy skonstruowano w taki sposób, iż wskazane różnice nie przynoszą szkody procesowi osiągania zakładanych efektów kształcenia również na studiach niestacjonarnych. W obu bowiem przypadkach zakres przekazywanej studentom – w ramach poszczególnych modułów – wiedzy i nabywanych przez nich umiejętności wydaje się zapewniać prawidłowy przebieg realizacji wzmiankowanych efektów.

W konsekwencji należy uznać, iż moduły kształcenia pozwalają osiągnąć wszystkie zakładane efekty kształcenia, tak w wymiarze wiedzy, jak i umiejętności. Żaden efekt nie został pominięty. Konstrukcje programów i zawartość poszczególnych modułów korespondują z ogólnoakademickim profilem studiów na wszystkich kierunkach prowadzonych na Wydziale Prawa UwB. Jednocześnie programy pozostają dostosowane do oferowanych form kształcenia uwzględniając ich specyfikę.

Oceniono, że liczby punktów ECTS przyjęte w planach studiów są odpowiednie do wymagań przewidzianych dla ogólnoakademickiego profilu studiów, a sposób wyliczania punktacji jest właściwy. Zastosowany system umożliwia również indywidualizację procesu kształcenia oraz wymianę międzyuczelnianą.

Na podstawie poddanych analizie dostępnych sylabusów przedmiotów opracowanych według wzoru zawierającego efekty kształcenia na poszczególnych kierunkach studiów należy potwierdzić ich zgodność z programem studiów oraz zakładanymi efektami kształcenia. Zawarte w nich treści programowe, formy zajęć oraz metody dydaktyczne umożliwiają realizację wszystkich efektów kształcenia. Macierz efektów kształcenia wskazuje, na których przedmiotach określone efekty kształcenia mają być osiągnięte. Założone do realizacji efekty kształcenia są takie same dla wszystkich form studiów stacjonarnych i niestacjonarnych.

Na podstawie poddanych analizie dostępnych sylabusów przedmiotów na wszystkich kierunkach prowadzonych na Wydziale Prawa UwB należy stwierdzić, że sposób sformułowania efektów kształcenia oraz ich weryfikacji zasadniczo należy ocenić pozytywnie.

Ustalono, że cele, programy i zasady odbywania praktyk zostały właściwie zharmonizowane z pozostałymi elementami procesu kształcenia na wszystkich kierunkach prowadzonych na Wydziale Prawa UwB (poza II. st. Administracji, na którym nie

przewidziano praktyk). Studenci mogą odbywać praktykę w urzędach administracji publicznej, organach ścigania i wymiaru sprawiedliwości, kancelariach prawnych, Studenckiej Poradni Prawnej i Centrum Praktyk Sądowych, innych instytucjach wskazanych przez Dziekana. Zatem, praktyki odbywane są w instytucjach i urzędach, w których studenci mogą zdobyć doświadczenie użyteczne w przyszłej pracy zawodowej. Stosowany jest właściwy system ich kontroli i zaliczenia.

Novum od roku akad. 2016/17 stanowi wprowadzenie Regulamin Studenckich Praktyk Zawodowych na Wydziale Prawa Uniwersytetu w Białymstoku, który precyzuje kwestie dotyczące m.in. organizacji praktyki, rodzaje, okres i terminy praktyk studenckich, zapisy na praktyki studenckie, zaliczenie praktyki, odwołanie z odbycia praktyki. Bez wątpienia istnienie tego typu regulaminu ułatwia studentom realizację praktyk. Krok ten należy ocenić pozytywnie.

Analiza dotycząca monitorowania karier zawodowych absolwentów Wydziału Prawa jest możliwa przede wszystkim w oparciu o raport „Badanie losów absolwentów”. Niestety, na wzór lat ubiegłych, raport ukazujący wyniki ankiet wypełnionych przez absolwentów w roku akademickim 2016/17 nie powstał. W związku z tym, z uwagi na brak danych, analiza dotycząca monitorowania karier zawodowych absolwentów kierunków prowadzonych przez Wydział Prawa nie jest możliwa.

Po przedstawieniu pozytywnych wniosków Zespołów, należało wskazać istniejące problemy i mankamenty:

- charakterze ilościowym (zbyt mała liczba sylabusów zamieszczana jest w systemie USOS),
- o charakterze jakościowym (brak dostosowania części sylabusów do wymogów wynikających z przepisów wewnętrznych Uniwersytetu w Białymstoku). Błędy w tym zakresie stanowią: brak wskazania efektów kształcenia; wskazywanie efektów kształcenia wyłącznie poprzez przywołanie ich symboli; opisowe wskazywanie innych efektów kształcenia niż określonych w tzw. macierzy; podawanie w sposób zbyt ogólny informacji dotyczących sposobów weryfikacji efektów kształcenia oraz form i warunków zaliczenia przedmiotu, a także braki kodów przedmiotu, podawanie błędnych nazw przedmiotu, ilości punktów ECTS i ilości godzin zajęć).

Wydaje się, że powodem tych niedociągnięć jest nadmierne skomplikowanie sylabusów, co umniejsza ich „praktyczny” aspekt. Należałoby się zatem zastanowić nad sensem utrzymywania tak sformalizowanych procedur w zakresie opisywania wykładanych

przedmiotów. Nie budzi jednak wątpliwości potrzeba istnienia i sama istota sylabusu. Obecnie istniejąca potrzeba weryfikacji poprawności sylabusów absorbuje wiele osób: przygotowującego sylabus, osobę odpowiedzialną za ich gromadzenie i weryfikację (pracownik administracyjny Dziekanatu), osobę odpowiedzialną za realizację obowiązku ich przygotowania (pracownik administracyjny Dziekanatu lub/oraz pracownik naukowo-dydaktyczny wyznaczony do roli koordynatora w ramach Katedry/Zakładu), osoby monitorujące proces kształcenia oraz koordynatorów danego przedmiotu.

Ponadto, przeprowadzone analizy pozwalają na wyprowadzenie wniosku, iż podstawową formą weryfikacji założonych do realizacji efektów kształcenia w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych na wszystkich kierunkach jest egzamin lub zaliczenie na ocenę. Jest to metoda weryfikacji stosowana przez osobę prowadzącą przedmiot, zatem subiektywna, jednakże bez wątpienia merytorycznie optymalna. Z uwagi na dominację tej metody przy weryfikacji efektów na szczególną uwagę zasługuje jej forma. W tym zakresie Zespoły przedstawiły poniższe uwagi i wnioski.

W sylabusach powinno znaleźć się precyzyjne określenie formy egzaminu. Jest to szczególnie istotne w przypadku egzaminów pisemnych. Wydaje się zasadnym, by w takich przypadkach umieszczać informację dotyczącą konkretnej formy takiego egzaminu (np. test, opisowe odpowiedzi na zadane pytania, rozwiązanie przypadku, czy też esej, bądź inną postać egzaminu/zaliczenia).

Dostrzegalne jest stosunkowo niewielkie zainteresowanie ze strony prowadzących zajęcia weryfikacją wiedzy w postaci ustnego egzaminu/zaliczenia. Tym samym wciąż aktualne jest stanowisko Zespołów, wyrażone w poprzednich sprawozdaniach, iż „test oparty na wyborze właściwej odpowiedzi stanowi ułomną metodę weryfikacji efektów kształcenia z uwagi na fakt, że jest narzędziem umożliwiającym jedynie weryfikację uzyskanej wiedzy, nie zaś umiejętności czy kompetencji”. Bez wątpienia taka forma zaliczenia (test oparty na wyborze właściwej odpowiedzi) zdecydowanie ułatwia możliwość niesamodzielnej pracy podczas egzaminu/zaliczenia. Wydaje się zatem, że dużo precyzyjniejszą formą weryfikacji wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych są egzaminy oraz zaliczenia w innej postaci pisemnej (tzw. opisowej, czy inaczej „pisemnej wypowiedzi”) lub w postaci odpowiedzi ustnej.

Negatywnie należy ocenić w świetle możliwości weryfikacji efektów kształcenia udzielanie zaliczenia bądź wystawienie pozytywnej oceny z egzaminu wyłącznie na podstawie frekwencji na zajęciach. Frekwencja może stanowić jeden ze składników oceny

końcowej, nie powinna jednak stanowić jedyne wymagania przy zaliczeniu.

W świetle możliwości weryfikacji efektów kształcenia udzielanie zaliczenia, bądź wystawienie pozytywnej oceny z egzaminu powinno być możliwe tylko w przypadku, gdy student otrzymał więcej niż połowę możliwych do zdobycia punktów.

Wyjątkową uwagę należy przykładac do zajęć prowadzonych dla studentów zagranicznych. Stopień rygoryzmu zaliczenia i poziom stawianych studentowi wymagań w przypadku przedmiotów prowadzonych dla obcokrajowców nie powinien znacząco odbiegać od standardów przyjętych na zajęciach prowadzonych po polsku.

Negatywnie należy ocenić zaliczanie przedmiotów wyłącznie na podstawie części e-learningowej przedmiotu. Nauczanie z wykorzystaniem e-learningu stanowi jedynie część godzin dla danego przedmiotów (nie więcej niż połowę). Tym samym ostateczne zaliczenie przedmiotu musi uwzględniać pracę wykonaną w tzw. części stacjonarnej (na zajęciach).

Zasadnym wydaje się również włączenie takich metod weryfikacji efektów, które umożliwiłyby bieżącą kontrolę postępów czynionych przez studenta zgodnie z etapem zaawansowania zajęć. (np. przygotowanie eseju, prezentacji czy też rozwiązanie przypadku itd.). Ten cel może być osiągnięty także przy wykorzystaniu (np. posiłkowym) platformy e-learningowej czy też poprzez tradycyjnie stosowane metody, np. „wejściówki” lub inne krótkie formy weryfikacji postępów w nauce.

Na tle wszystkich wniosków przedstawionych przez Zespoły należy ostatecznie stwierdzić, że dostrzegalna jest poprawa jakości sylabusów i wzrost ich ilości w systemie USOS. Ilość błędów zamieszczanych w sylabusach spada z roku na rok. Niewątpliwie pozytywnie należy ocenić fakt, że w roku akad. 2016/17 wzór sylabusu zamieszczonego w systemie USOS został ujednolicony z wzorem określonym w uchwale Senatu UwB. Ujednolicenie wzorów wpływa korzystnie na wywiązywanie się z obowiązku prawidłowego opracowywania oraz umieszczania sylabusów do systemu USOS. Umożliwia to także kompleksową ocenę spójności efektów kształcenia z treściami kształcenia oraz metodami dydaktycznymi.

Dostrzegalne jest również, że po wielu latach funkcjonowania systemu USOS upowszechnił się on w świadomości zarówno studentów, jak i pracowników. Obecnie system USOS pełni funkcję jednego z podstawowych źródeł informacji. Tym samym umożliwienie elektronicznego dostępu do podstawowych informacji związanych z przedmiotem (m.in. w postaci sylabusów przedmiotów) wydaje się koniecznością.

Ponadto, w ramach realizacji § 4 ust. 2 pkt 7 Uchwały nr 1748 Senatu Uniwersytetu w

Białymstoku z dnia 27 maja 2015 r. przewidującego ocenę systemu weryfikacji końcowych efektów kształcenia (procesu dyplomowania), od 2012 r. obowiązują odpowiednie rozwiązania przyjęte Uchwałą Rady Wydziału³. W szczególności: określają one terminy składania przez promotorów w dziekanatach wykazu tematów prac dyplomowych studentów ostatniego roku studiów przygotowujących w danym roku akademickim prace magisterskie i licencjackie do ich obrony, tryb zatwierdzania tematów prac dyplomowych, a także podstawy i tryb dokonywanej oceny samodzielności pracy. Przyjęto, że przy wykorzystaniu dostępnych środków do czuwania nad samodzielnością przygotowywanej pracy dyplomowej jest zobowiązany jej promotor. Obecnie tym celu wykorzystuje on system antyplagiatowy OSA. Powyższa uchwała dotyczy też sposobu powoływania przez Dziekana komisji egzaminu dyplomowego (zgodnie z § 46 ust. 3 Regulaminu studiów) oraz terminu egzaminu dyplomowego (zgodnie z § 46 ust. 4 Regulaminu studiów)⁴. Natomiast zasady przeprowadzania egzaminu dyplomowego zostały określone Uchwałą Rady Wydziału Prawa z dnia 8 grudnia 2006 r. w sprawie przeprowadzania egzaminów dyplomowych.

Zgodnie z w/w wymogami wszyscy promotorzy zrealizowali swój obowiązek związany z dostarczeniem do dziekanatów tematów prac dyplomowych.

W ramach realizacji § 4 ust. 3 i ust. 4 Uchwały nr 1748 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 27 maja 2015 r. na Wydziale od 2012 r. obowiązują procedury zatwierdzania, monitorowania programów i ich efektów⁵. Przy tegorocznej analizie i ocenie programów kształcenia przez odpowiednie zespoły zgodnie z powołaną Uchwałą będą brane pod uwagę wyniki analiz z Raportu obejmującego badanie losów Absolwentów UwB z rocznika 2015 – 2016, zawierającego analizy dotyczące monitorowania karier zawodowych absolwentów Wydziału Prawa, a także wyniki analizy zgodności zakładanych efektów kształcenia z potrzebami rynku pracy.

Podjęte przez Wydział Prawa działania w procesie kształcenia⁶, w opinii 233

³ Uchwała nr 1198 Rady Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 14 grudnia 2012 r. w sprawie systemu weryfikacji końcowych efektów kształcenia dotyczących procesu dyplomowania.

⁴ Także: Komunikat nr 2 Dziekana Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 5 marca 2014 r. w sprawie warunków przystąpienia do egzaminu dyplomowego.

⁵ Zarządzenie nr 7 Dziekana Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 12 czerwca 2012 r. w sprawie procedur zatwierdzania, monitorowania programów i efektów kształcenia z potrzebami rynku pracy na kierunkach prowadzonych na Wydziale Prawa Uniwersytetu w Białymstoku.

⁶ Informacje pochodzą z opracowania wyników badań ankietowych przeprowadzonych wśród studentów, doktorantów i słuchaczy studiów podyplomowych Wydziału Prawa poprzez system USOS z wykorzystaniem kwestionariusza „Ankieta ewaluacyjna” stanowiącego poprzednio Załącznik nr 3 Uchwały nr 1748 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 27 maja 2015 r. Stan na 17.09.2017 r. Ze względu na fakt, że system USOS nie jest w stanie wygenerować informacji dla poszczególnych form studiów i poziomów kształcenia

badanych (co stanowi 6,4% uprawnionych), tj. studentów studiów stacjonarnych i niestacjonarnych, zarówno jednolitych magisterskich, jak i I, II stopnia oraz doktorantów, a także słuchaczy studiów podyplomowych przyniosły następujące rezultaty. Przedstawiają je poniższe tabele.

Tabela nr 1. Ogólna ocena kierunków studiów w opinii studentów, doktorantów i słuchaczy studiów podyplomowych Wydziału Prawa (wyniki zbiorcze)

Ogólna ocena kierunków studiów	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Ani tak, ani nie	Raczej nie	Zdecydowanie nie
	[%] badanych				
A) Czy biorąc pod uwagę wszystkie możliwe do pomyślenia aspekty procesu kształcenia, jesteś zadowolony(a) z odbywanych studiów?	24,68	63,20	4,33	6,49	1,30
B) Czy uważasz, że dostępność i jakość pomocy naukowych i specjalistycznego sprzętu jest wystarczająca?	18,53	52,59	8,19	15,52	5,17
C) Czy uważasz, że sposób prowadzenia zajęć i metody nauczania są na ogół odpowiednie?	21,55	56,03	12,07	8,19	2,16
D) Czy uważasz, że oferta wyboru przedmiotów dodatkowych (fakultetów, wykładów monograficznych itp.) jest wystarczająca?	16,52	40,87	13,04	19,13	10,43
E) Czy uważasz, że na Twoich studiach powinno być więcej zajęć praktycznych niż obecnie?	53,68	24,68	5,63	13,85	2,16
F) Czy zależałoby Ci na tym, by intensywność nauki na Twoim kierunku była większa niż obecnie?	13,97	19,65	22,27	36,24	7,86

Wyniki zbiorcze ukazują, że zdecydowana większość badanych bardzo pozytywnie ocenia swój kierunek studiów. Z odbywanych studiów (zdecydowanie tak i raczej tak) zadowolonych jest 87,88% badanych. Jako wystarczającą dostępność i jakość pomocy naukowych i specjalistycznego sprzętu ocenia 71,12%. Za odpowiednie sposoby prowadzenia zajęć i metod nauczania uważa 77,58%. Jako wystarczającą ofertę wyboru przedmiotów dodatkowych ocenia 57,39%. Na potrzebę większej ilości zajęć praktycznych wskazuje 78,36%. Na większej intensywności nauki na kierunku zależy 33,62% badanych.

Tabela nr 2. Ocena poszczególnych elementów procesu dydaktycznego w opinii studentów, doktorantów i słuchaczy studiów podyplomowych Wydziału Prawa (wyniki zbiorcze)

zostały one podane łącznie (wyniki zbiorcze).

Ocena poszczególnych elementów procesu dydaktycznego	Bardzo dobrze	Dobrze	Przeciętnie	Źle	Bardzo źle	Nie dotyczy*
	[%] badanych					
A) Wykłady obowiązkowe	28,88	46,55	12,93	1,72	0,86	9,05
B) Ćwiczenia i konwersatoria obowiązkowe	35,50	50,65	9,52	0,43	0,00	3,90
C) Seminaria i proseminaria	32,47	19,05	2,60	0,87	0,43	44,59
D) Przedmioty fakultatywne	24,35	33,91	14,78	2,61	0,87	23,48
E) Lektoraty	31,30	34,35	13,91	5,22	1,30	13,91
F) Warsztaty i laboratoria	8,41	7,08	1,77	0,00	0,44	82,30
G) Praktyki i zajęcia poza uczelnią	19,38	15,86	4,85	1,76	0,44	57,71
H) Sensowność i przydatność prac zadawanych do samodzielnego przygotowania lub opracowania	20,52	37,55	25,33	4,80	1,75	10,04
I) Indywidualne konsultacje	25,66	37,61	9,29	0,88	0,00	26,55

* - Nie dotyczy- oznacza brak tego rodzaju zajęć podczas studiów badanych.

Wyniki zbiorcze ukazują, że spośród form zajęć prowadzonych na Wydziale Prawa badani najwyżej ocenili ćwiczenia i konwersatoria (85,65%) oraz wykłady obowiązkowe (75,43%), a w następnej kolejności - indywidualne konsultacje (73,27%), lektoraty (65,65%), przedmioty fakultatywne (58,26%), sensowność i przydatność prac zadawanych do samodzielnego przygotowania lub opracowania (58,07%), seminaria i proseminaria (51,52%).

W toku badań część studentów wskazywała też na możliwości zmian w celu poprawy ogólnej jakości kształcenia na Wydziale Prawa. Dotyczyły one potrzeb:

- zwiększenia ilości godzin z „przedmiotów wiodących oraz zmniejszenia ilości godzin przedmiotów, które są uboczne”,
- wprowadzenia obowiązkowego przedmiotu Prawo rodzinne,
- wprowadzenia obowiązkowego przedmiotu Prawo spadkowe,
- zwiększenia ilości godzin zajęć praktycznych, terenowych,
- zwiększenia liczby miejsc odbywania praktyk,
- zwiększenia nacisku na rozwój umiejętności praktycznych,
- poprawy funkcjonowania kierunku Bezpieczeństwo narodowe („Ma swoje zalety, kilka ciekawych, dobrze zrealizowanych przedmiotów, ale masa przedmiotów jest zrealizowana źle, czy w ogóle jest niepotrzebna dla osiągnięcia zadowalających efektów kształcenia”),
- zmiany formy prowadzenia ćwiczeń, aby nie stanowiły one powielenia wykładu (zarówno pod względem formy prowadzenia, jak i pod względem treści),

- zmiany w zakresie przedmiotów specjalizacyjnych na specjalizacji gospodarczo – finansowej, „gdyż nie mają one nic wspólnego z tematyką seminarium (prawo podatkowe). Na 37 pytań na egzamin magisterski ponad połowa dotyczy tematyki w ogóle nie poruszanej na zajęciach”.

Ponadto, zgłoszono też prośbę o „możliwość korzystania z pomocy materialnej również dla studentów, którzy skończyli jeden kierunek studiów, a mają wysoką średnią ocen”.

Wnioski (rekomendacje dla WSZiDJK):

Dokonane na wszystkich kierunkach studiów prowadzonych na Wydziale Prawa przez Zespoły oceny monitorowania procesu kształcenia w roku akademickim 2016/2017 wskazują zasadniczo na dbałość wydziału o jego jakość.

Wysoko proces kształcenia na Wydziale Prawa oceniają też studenci, doktoranci i słuchacze studiów podyplomowych. Wyniki badań ankietowych wskazują, że, jak w poprzednich latach, znaczna większość badanych jest zadowolona z odbywanych studiów. Doceniają oni wysoki poziom zdecydowanej większości elementów procesu kształcenia.

Na potrzeby doskonalenia procesu kształcenia uwagi i propozycje zgłoszone przez studentów zostaną poddane analizie.

Realizacja rekomendacji WSZiDJK oraz USZiDJK z poprzedniego roku akademickiego:

Władze dziekańskie dokonały analizy wniosków i postulatów zgłaszanych przez studentów w ubiegłym roku. W ramach realizacji rekomendacji WSZiDJK z poprzedniego roku akademickiego większość z nich zostało zrealizowanych.

W szczególności, w ramach dążenia do ograniczenia niedociągnięć głównie w zakresie pełnego i prawidłowego opracowywania sylabusów przez prowadzących zajęcia od początku roku akademickiego wykładowców informowano o obowiązku ich zamieszczania na stronie internetowej Wydziału Prawa, a także o konieczności ich uzupełnienia lub skorygowania błędów. Spowodowało to poprawę sytuacji, jednak wymaga ona dalszego monitorowania (szczególnie z uwagi na zmiany w planach i programach studiów oraz rotację kadry).

Ponadto, w miarę możliwości, realizowano też pozostałe postulaty studentów, w tym dotyczące zwiększenia liczby zajęć praktycznych oraz liczby praktyk i wydłużenia ich okresu.

W związku z tym, w ramach poszczególnych przedmiotów zalecano wykładowcom położenie nacisku na praktyczne zastosowanie treści przekazywanych podczas zajęć. W zależności od specyfiki danego przedmiotu, było to w dużym stopniu realizowane. Ponieważ część przedmiotów prowadzą również praktycy, wpływa to również na upracticznienie zajęć. Ponadto, co należy podkreślić, studenci Wydziału Prawa mogą realizować praktyki w licznych instytucjach zajmujących się praktyką prawniczą (w szczególności sądy, prokuratury, urzędy administracji samorządowej, urzędy skarbowe, Straż Graniczna, Policja, kancelarie adwokackie i radcowskie, biura rachunkowe, Państwowy Inspektorat Pracy, KRUS, ZUS, NFZ, IPN, biura poselskie, zakłady karne, areszty śledcze). Należy uznać, że liczba miejsc, w których studenci mogą odbywać praktyki jest na odpowiednim poziomie. Nie można jednak wydłużyć ich okresu. Natomiast, nic nie stoi na przeszkodzie, by studenci podejmowali się praktyk (np. w ramach wolontariatu) poza studiami (w czasie wolnym lub mając przyznany indywidualny tok/program studiów). Ponadto, mogą oni nabyć umiejętności praktyczne także w ramach pracy w kołach naukowych oraz uczestnicząc w wydarzeniach z udziałem praktyków organizowanych w ramach Wydziału.

Kolejny postulat studentów dotyczący potrzeby poprawy komunikacji elektronicznej z niektórymi wykładowcami został zrealizowany. Jak ustalono, niemalże wszyscy wykładowcy na internetowych zakładkach swoich katedr i zakładów umieścili informacje o adresach mailowych oraz terminach dyżurów. Sygnalizowane problemy ze skontaktowaniem się z poszczególnymi wykładowcami były wyjaśniane na bieżąco przez administrację Wydziału.

Odnosząc się natomiast do zgłaszanej przez studentów potrzeby eliminacji zajęć wychowania fizycznego z programu kształcenia, należy stwierdzić, że WF pozostał w programach studiów, jednak obecnie (na korzyść studentów) przedmiot ten nie ma przyznanych punktów ECTS.

3. OCENA JAKOŚCI ZAJĘĆ DYDAKTYCZNYCH

Ocena jakości zajęć dydaktycznych na Wydziale Prawa UwB odbywa się według kryteriów zawartych w § 5 Uchwały nr 1748 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 27 maja 2015 r. Dokonywana jest ona w oparciu o analizę protokołów hospitacji⁷ zajęć oraz o analizę wyników ankietowania dotyczących oceny jakości zajęć dydaktycznych⁸.

⁷ Badania zostały przeprowadzone z wykorzystaniem „Protokołu hospitacji zajęć dydaktycznych na Wydziale...” stanowiącego Załącznik nr 1 Uchwały nr 1748 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 27 maja 2015 r.

⁸ Badania zostały przeprowadzone z wykorzystaniem kwestionariusza „Ankieta oceny jakości zajęć

1. Analiza protokołów hospitaacji zajęć

Zgodnie z § 6 Uchwały nr 1748 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 27 maja 2015 r. hospitaacje zajęć dydaktycznych przeprowadzone zostały przez Kierowników Katedr/Zakładów lub przez osoby upoważnione przez Dziekana. Były one niezapowiedziane, odbyły się w dowolnym terminie zajęć w ciągu semestru. Z hospitaacji sporządzone zostały protokoły, który zostały omówione z ocenianym nauczycielem, a następnie przekazane Dziekanowi Wydziału Prawa.

W roku akademickim 2016/2017 Kierownicy Katedr/Zakładów lub wyznaczeni przez Dziekana Wydziału Prawa pracownicy samodzielni dokonali hospitaacji 18 osób. Oceniono zajęcia 3 magistrów i 15 doktorów. Dokonano hospitaacji ćwiczeń (8 osób), wykładów (9 osób) oraz seminarium (1 osoba).

Z analizy protokołów hospitaacji wynika, że u 8 pracowników, zarówno przygotowanie zajęć, ich realizacja oraz kontakt prowadzącego ze studentami zostały ocenione przez hospitujących jako wyróżniające. U kolejnych 4 pracowników wymienione elementy oceny, w większości, zasługiwały na oceny wyróżniające z niewielką liczbą pozytywnych. Natomiast u 6 osób zdecydowaną większość ocen stanowiły pozytywne.

Wobec 10 pracowników hospitujący nie zgłosili żadnych uwag w protokołach. Wobec pozostałych zawarli głównie pochwały.

Hospitujący chwalili prowadzących za: wzorcowe, interesujące, komunikatywne prowadzenie zajęć w sposób przystępny i klarowny, na bardzo dobrym poziomie merytorycznym, które wzbudzają duże zainteresowanie u studentów. Stwierdzili, że część wykładowców używa pięknej polszczyzny, wykłady ilustruje ciekawymi, prawidłowo przygotowanymi slajdami, profiluje zajęcia na praktyczne aspekty np. prawa cywilnego i podatkowego, posługuje się przykładami z orzecznictwa. Niektórzy prowadzący zajęcia wykładają wiedzę w sposób przykuwający uwagę studentów, mają znakomity kontakt z grupą, zadają wiele pytań, aktywizują, motywują do myślenia, a w związku z tym „ich zajęcia są ciągłą interakcją między prowadzącym a słuchaczami”. Wykazują też wysoki poziom kultury w relacji ze studentami.

Wobec 9 pracowników hospitujący nie zgłosili żadnych zaleceń.

Wobec pozostałych dotyczyły one, w szczególności, potrzeby: częstszego korzystania

z prezentacji multimedialnych, konieczności podsumowywania zajęć, dokonywania rekapitulacji wiedzy zdobytej podczas zajęć, częstszego posługiwania się przykładami z praktyki, używania bardziej przejrzystych slajdów.

2. *Analiza wyników ankietowania dotyczących oceny jakości zajęć dydaktycznych*

Badania wśród studentów i doktorantów odbyły się zgodnie z § 7 ust. 1 Uchwały nr 1748 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 27 maja 2015 r., natomiast wśród słuchaczy studiów podyplomowych – na podstawie uchwały Rady Wydziału⁹.

Na podstawie Zarządzenia Dziekana Wydziału Prawa¹⁰ ankietowanie badanych odbyło się w formie elektronicznej poprzez wykorzystanie systemu USOS. Badanie było anonimowe i dobrowolne. Następnie upoważniony przez Dziekana pracownik Pracowni Komputerowej dokonał generowania danych z systemu USOS i ich przygotowania statystycznego. W dalszej kolejności Przewodnicząca Wydziałowego Zespołu do spraw Zapewnienia i Doskonalenia Jakości Kształcenia dokonała merytorycznego opracowania wyników badań ankietowych. Ogólne wyniki badania ankietowego udostępniane są prowadzącym zajęcia przez Dziekana podczas ocen okresowych, a szczegółowe wyniki są dostępne są pracownikom w systemie USOS tuż po zakończeniu sesji poprawkowej w semestrze letnim.

W roku akad. 2016/2017 wśród studentów, doktorantów i słuchaczy studiów podyplomowych dokonano badań ankietowych w zakresie oceny jakości zajęć dydaktycznych prowadzonych przez wszystkich pracowników. Poprzez system USOS udział w badaniach wzięło 1.206 osób, co stanowi 34,0% uprawnionych. Wypełnili oni 6.863 kwestionariusze ankiet, co stanowi 11,8% liczby ankiet możliwych do wypełnienia. Wyniki analizy zawarto w poniższych tabelach.

Tabela nr 3. Ocena jakości zajęć dydaktycznych w opinii studentów, doktorantów i słuchaczy studiów podyplomowych Wydziału Prawa w roku ak. 2016/2017 (wyniki zbiorcze)

⁹ Uchwała nr 1196 Rady Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 14 grudnia 2012 r. w sprawie zasad ankietowania słuchaczy studiów podyplomowych w ramach wydziałowego systemu zapewnienia i doskonalenia jakości kształcenia.

¹⁰ Zarządzenie nr 12 Dziekana Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 17 grudnia 2012 r. w sprawie zasad opracowywania danych uzyskanych w ankietyzacji w ramach wydziałowego systemu zapewnienia i doskonalenia jakości kształcenia.

Przygotowanie prowadzącego do zajęć	Punktualność prowadzącego	Klarowność wykładanego materiału	Pomysłowość metod przekazywania wiedzy	Nastawienie do studenta (życzliwość)	Dostępność w trakcie dyżurów	Jasność kryteriów zaliczenia	Obiektywność oceniania	Inspirowanie do samodzielnego myślenia	Poziom stawianych wymagań
4,73	4,72	4,51	4,32	4,62	4,74	4,61	4,61	4,45	wysoki – 57,85 % średni – 37,69% niski – 4,46%

Jak wynika z Tabeli nr 3 wszystkie aspekty pracy wykładowców wpływające na jakość prowadzonych przez nich zajęć ocenione zostały wysoko, przy czym najwyższą dostępną ocenę otrzymała dostępność w trakcie dyżurów, przygotowanie prowadzącego do zajęć oraz punktualność.

Tabela nr 4. Ocena jakości zajęć dydaktycznych w opinii studentów Wydziału Prawa w podziale na kierunki

	Przygotowanie prowadzącego do zajęć	Punktualność prowadzącego	Klarowność wykładanego materiału	Pomysłowość metod przekazywania wiedzy	Nastawienie do studenta (życzliwość)	Dostępność w trakcie dyżurów	Jasność kryteriów zaliczenia	Obiektywność oceniania	Inspirowanie do samodzielnego myślenia	Poziom stawianych wymagań
Prawo	4,71	4,70	4,43	4,23	4,58	4,74	4,57	4,58	4,38	wysoki-56,19% średni-38,54% niski-5,27%
Administracja	4,78	4,77	4,64	4,51	4,71	4,80	4,72	4,73	4,63	wysoki-64,35% średni-33,04% niski-2,60%
Bezpieczeństwo narodowe	4,72	4,73	4,61	4,44	4,67	4,75	4,69	4,66	4,54	wysoki-54,11% średni-40,62% niski-5,28%
Kryminologia	4,67	4,70	4,46	4,23	4,54	4,63	4,52	4,48	4,31	wysoki-54,20% średni-41,80% niski-4,00 %

Dane zawarte w Tabeli nr 4 wskazują, że najwyższą ocenę studenci ocenili:

- na kierunku Prawo - dostępność w trakcie dyżurów, przygotowanie prowadzącego do zajęć oraz punktualność;

- na kierunku Administracja - dostępność w trakcie dyżurów, przygotowanie prowadzącego do zajęć oraz punktualność;
- na kierunku Bezpieczeństwo narodowe – dostępność w trakcie dyżurów, punktualność i przygotowanie prowadzącego do zajęć;
- na kierunku Kryminologia – punktualność, przygotowanie prowadzącego do zajęć oraz dostępność w trakcie dyżurów.

Na większości kierunków wymienione aspekty jakości zajęć dydaktycznych zostały wysoko ocenione przez studentów. Najniżej studenci wszystkich kierunków zgodnie ocenili pomysłowość metod przekazywania wiedzy.

Tabela nr 5. Ocena jakości zajęć dydaktycznych w opinii doktorantów Wydziału Prawa

Przygotowanie prowadzącego do zajęć	Punktualność prowadzącego	Klarowność wykładanego materiału	Pomysłowość metod przekazywania wiedzy	Nastawienie do studenta (życzliwość)	Dostępność w trakcie dyżurów	Jasność kryteriów zaliczenia	Obiektywność oceniania	Inspirowanie do samodzielnego myślenia	Poziom stawianych wymagań
5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	wysoki-100% średni-0,0% niski-0,0%

Jak wynika z Tabeli nr 5 wszystkie aspekty pracy wykładowców wpływające na jakość prowadzonych przez nich zajęć na studiach doktoranckich ocenione zostały bardzo wysoko.

Tabela nr 6. Ocena jakości zajęć dydaktycznych w opinii słuchaczy studiów podyplomowych Wydziału Prawa

Przygotowanie prowadzącego do zajęć	Punktualność prowadzącego	Klarowność wykładanego materiału	Pomysłowość metod przekazywania wiedzy	Nastawienie do studenta (życzliwość)	Dostępność w trakcie dyżurów	Jasność kryteriów zaliczenia	Obiektywność oceniania	Inspirowanie do samodzielnego myślenia	Poziom stawianych wymagań

4,99	5,0	4,98	4,96	4,99	4,98	5,0	5,0	4,96	wysoki-90,36% średni-8,43% niski- 1,20%
------	-----	------	------	------	------	-----	-----	------	---

Dane zawarte w Tabeli nr 6 ukazują, że wszystkie aspekty pracy wykładowców wpływające na jakość prowadzonych przez nich zajęć na studiach podyplomowych ocenione zostały bardzo wysoko, przy czym najwyżej – punktualność prowadzącego, jasność kryteriów oceniania i obiektywność oceniania.

Z analizy kwestionariuszy ankiet wynika, że znaczną część zajęć badani studenci oceniali bardzo pozytywnie. Podkreślili, że najczęściej wykładowcy są doskonale przygotowani, posiadają dużą wiedzę i potrafią przekazać ją w sposób czytelny oraz zrozumiały. Wykazują duże zaangażowanie, bardzo dobre nastawienie, cierpliwość i ciepłe podejście do studentów oraz wzorową komunikację z nimi. Są też uznawani za merytorycznych, intelektualistów posiadających dużą wiedzę z różnych dziedzin i za wspaniałych pedagogów. Studenci doceniają ich za wykłady „z głowy”, za posiadanie potężnej i uporządkowanej wiedzy teoretycznej oraz praktycznej, umiejętność jej przekazywania w możliwie najbardziej przystępny sposób.

Większość pracowników oceniana jest jako osoby bardzo życzliwe, cierpliwe, prostudenckie, sumienne, dokładne, sympatyczne, empatyczne, punktualne, miłe, uprzejme, kompetentne, pomocne, oczytane, o wysokiej kulturze osobistej. U niektórych widoczna jest pasja i dar dydaktyczny. Część z nich jest bardzo dobrymi wykładowcami, którzy wiele wymagają, ale też wiele uczą i solidnie przygotowują do egzaminu, którzy prowadzą zajęcia z pasją, posiadają dar mówienia i przekazywania informacji. Dlatego niektórzy nazywani są: „wykładowca z klasą”, „wzór wykładowcy”, „super ćwiczeniowiec”, „mistrz”.

W ocenie studentów uczestnictwo w części wykładów jest wielką przyjemnością, gdyż prowadzący swoim sympatycznym nastawieniem zachęcają do nauki i pogłębiania wiedzy. Zajęcia określają oni jako prowadzone na najwyższym poziomie, w interesujący sposób, w miłej atmosferze, rzeczowo, profesjonalnie, zrozumiale, pomysłowo, ciekawie i kreatywnie. Podkreślają częste praktyczne podejście do problematyki zajęć. Doceniają jasność i przejrzystość kryteriów zaliczenia przedmiotów.

Badani uważają wykładowców za osoby niezwykle pogodne i energiczne, pozytywnie nastawione do pracy, zarażające entuzjazmem studentów, potrafiące zainteresować przedmiotem, a na wykładach - stwarzające przyjemną atmosferę, przekazujące wiedzę w ciekawy i przystępny sposób. Studenci doceniają wymagających prowadzących zajęcia,

którzy w doskonały sposób potrafią zaciekawić swoim przedmiotem i w sposób klarowny przedstawić bardzo trudną problematykę. Według nich, często zajęcia nastawione są na dialog ze studentami, gdzie zagwarantowana jest możliwość wypowiedzenia swojego zdania, co stanowi zachętę do myślenia. Niejednokrotnie zajęcia prowadzone są z pomysłem, z bardzo rzeczowo wyłożonym materiałem, sensownie zagospodarowanym czasem.

Często sposób przekazu wiedzy studenci oceniają jako rewelacyjny i skuteczny. Według nich, wykładowcy potrafią zmotywować studentów do pogłębiania wiedzy, a nieraz mimo trudnego materiału, wiedza jest przekazywana w sposób ułatwiający „zrozumienie”, a nie „wykucie”. Studenci doceniają zaangażowanie w przygotowywanie prac dyplomowych, udzielanie niezbędnych w tym zakresie profesjonalnych rad, zgłaszanie konstruktywnych komentarzy i pomoc przy naprawieniu błędów.

Studenci wielokrotnie podkreślali, że w niektórych wykładach bardzo chętnie, z przyjemnością uczestniczyli pomimo wczesnej pory. Proponują, by zajęcia z wybranymi wykładowcami były zdecydowanie dłuższe.

Część zajęć oceniono negatywnie, w szczególności za nieklarowne i mało merytoryczne wykłady. Sposób przekazu prowadzących badani oceniali nieraz jako mało pomysłowy. Niejednokrotnie źle oceniali zajęcia prowadzone w formie prezentacji odczytywanych przez prowadzących (dosłowne odczytywanie slajdów, nietłumaczenie ich treści), jak też prezentacji przedstawianych przez studentów podczas wykładów i ćwiczeń. Według nich niektóre zajęcia były prowadzone w sposób nudny, nieaktywizujący studenta, niezrozumiały i chaotyczny, a także w nieusystematyzowany i nieprzystępny.

Część wykładowców oceniono jako nieposiadających empatii i zrozumienia dla studentów, demotywujących do dalszej pracy, zbyt wymagających i wyniosłych, nieuprzejmych, wprowadzających napiętą atmosferę podczas zajęć oraz chaos, podnoszących głos na zajęciach, naśmiewających się z niewiedzy studentów.

Zastrzeżenia dotyczyły też sposobu oceniania studentów i ich prac. Wskazywano na brak rzetelności oraz obiektywizmu sprawdzanych prac, faworyzowanie wybranych studentów, zmiany kryteriów oceniania w ciągu semestru/roku, niemożność wglądu do prac. Zwracali też uwagę na częste rozmowy telefoniczne prowadzone przez pracowników podczas wykładu lub egzaminu oraz rozmowy ze studentami w czasie egzaminu.

Niektórzy zwracali uwagę na trudności lub niemożność kontaktu w wykładowcami, bądź to na dyżurze, bądź drogą elektroniczną. Studenci traktują to jako brak zaangażowania w pracę, lekceważenie i ignorancję ich. Sądzą też, że niektórzy wykładowcy nie potrafią

przekazać wiedzy, określić wymagań i nie akceptują innego sposobu myślenia niż własny. Studenci zauważali, że część wykładowców daje im do zrozumienia, że reprezentują zbyt niski poziom intelektualny, by warto im było poświęcać czas. Niektórzy używają niekulturalnego języka. Zastrzeżenia dotyczyły też braku punktualności wykładowców, skracania przez nich zajęć, czy nieprzeprowadzania ich oraz nieodpracowywania.

Zgodnie z § 5 ust. 3 Uchwały nr 1748 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 27 maja 2015 r. informacje dotyczące poszczególnych nauczycieli pochodzące z ankiet i hospitacji są wykorzystywane w okresowych ocenach pracowników.

Wnioski (rekomendacje dla WSZiDJK):

Analiza protokołów hospitacji oraz wyników badań ankietowych wskazuje, że, zarówno studenci, jak i przełożeni hospitowanych pracowników wysoko oceniają jakość zajęć prowadzonych na Wydziale Prawa. Poprawy wymagają relacje niektórych pracowników ze studentami.

Należy zaznaczyć, że negatywne uwagi studentów i postulaty wobec konkretnych pracowników zgłoszone w poprzednim roku akademickim były przedmiotem odrębnych spotkań z poszczególnymi wykładowcami, a także rozmów podczas ich okresowych ocen.

Realizacja rekomendacji WSZiDJK oraz USZiDJK z poprzedniego roku akademickiego:

Rekomendacje WSZiDJK z poprzedniego roku akademickiego zostały zrealizowane. W zakresie poprawy metodyki prowadzenia zajęć dydaktycznych Wydział zapewnił możliwość podniesienia umiejętności prowadzenia zajęć dydaktycznych na odległość. Należy przy tym podkreślić, że szkolenia organizowane dla pracowników nie cieszą się dużym zainteresowaniem. Tym niemniej niektórzy pracownicy starają się we własnym zakresie podnosić swoje kompetencje i uatrakcyjnić sposób prowadzenia zajęć z wykorzystaniem różnych metod.

Prowadzone były również liczne rozmowy z pracownikami w celu zwiększenia ich dyscypliny pracy. Odbywały się one na bieżąco, z udziałem władz Wydziału, kierowników poszczególnych katedr i zakładów oraz w ramach hospitacji zajęć. Efektem jest większa mobilizacja pracowników do podnoszenia jakości prowadzonych zajęć oraz wywiązywania się z obowiązków dydaktycznych i naukowych.

4. MONITOROWANIE WARUNKÓW KSZTAŁCENIA I ORGANIZACJI STUDIÓW

Ocena warunków kształcenia i organizacji studiów na Wydziale Prawa UwB następuje według kryteriów zawartych w § 8 Uchwały nr 1748 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 27 maja 2015 r.

- a) *ocena zasobów bibliotecznych, w szczególności ich aktualizowania pod kątem potrzeb pracowników, studentów/doktorantów/uczestników studiów podyplomowych oraz ich dostępu do komputerowych baz danych*

Biblioteka Wydziału Prawa posiada 14 stanowisk przewidzianych dla katalogów bibliotecznych i komputerowych baz danych. Stan księgozbioru – 48 213 wol. (w tym 37 515 wol. książek, 10 452 wol. czasopism, 246 wol. zbiorów specjalnych (CD, doktoraty)¹¹.

Biblioteka udostępnia 11 następujących baz: Lex, Legalis + komentarze, Polska Bibliografia Prawnicza, Czytelnia Czasopism Prawniczych on-line, Czytelnia książek on-line (Ebsco, Ebooks, IBUK libra, SPRINGER), HeinOnline (Stowarzyszenie Bibliotek Prawniczych-USA), The Polish Law Collection, Wideoteka WATCH DOCS – prawa człowieka, ARSLEGE, LEGAL SOURCE, e-wydanie Dziennika Gazety Prawnej oraz wszystkie bazy Biblioteki Uniwersyteckiej. Na życzenie użytkowników dane z baz są drukowane, zgrywane na PenDrive, skanowane.

Czytelnia posiada 66 miejsc dla czytelników, Router do Internetu, 14 stanowisk komputerowych, 1 stanowisko komputerowe dla osób niedowidzących. Udostępnianie ma charakter prezencyjny (na miejscu). Zagwarantowany jest wolny dostęp do półek. Wystawionych jest ok. 7 tysięcy woluminów. W 2016/2017 ogółem wpłynęło 906 woluminów, w tym 593 książki i 313 woluminów czasopism.

Zakupy książek dokonywane są często, z reguły raz na trzy tygodnie. Nowości wydawnicze analizowane są raz na tydzień, powiadomienia przychodzą również pocztą elektroniczną. Czas realizacji zamówień to 3 - 5 dni, a czas opracowania wydawnictw 5 - 7 dni. Wszystkie wydawnictwa z najnowszym stanem prawnym trafiają do czytelní. Starsze wycofywane są do magazynu.

Podjęte przez Wydział Prawa działania w zakresie funkcjonowania biblioteki w opinii 233 badanych (co stanowi 6,4% uprawnionych), tj. studentów, doktorantów oraz słuchaczy studiów podyplomowych przyniosły określone rezultaty¹². Przedstawiają je poniższe tabele.

¹¹ Stan na dzień 1 czerwca 2017 r.

¹² Informacje z tego zakresu pochodzą z opracowania wyników badań ankietowych przeprowadzonych wśród studentów, doktorantów i słuchaczy studiów podyplomowych Wydziału Prawa poprzez system USOS z wykorzystaniem kwestionariusza „Ankieta ewaluacyjna” stanowiącego Załącznik nr 3 Uchwały nr 1748

Tabela nr 7. Częstotliwość korzystania z poszczególnych bibliotek i czytelni przez studentów, doktorantów i słuchaczy studiów podyplomowych Wydziału Prawa (wyniki zbiorcze)

Częstotliwość korzystania z poszczególnych bibliotek i czytelni	Przynajmniej kilka razy w tygodniu	Kilka razy w miesiącu	Kilka razy w roku	Rzadziej
	[%] badanych			
A) Biblioteka Uniwersytecka im. Jerzego Giedroycia	0,49	10,34	28,08	61,08
B) Biblioteka Wydziału Prawa	9,72	31,02	39,81	19,44
C) Inna, nie wymieniona wyżej biblioteka	2,74	11,64	17,81	67,81

Jak wynika z Tabeli nr 7 studenci Wydziału Prawa korzystają, zarówno z zasobów Biblioteki Uniwersyteckiej, jak i z wydziałowej, przy czym częściej sięgają po księgozbiory wydziałowe.

Tabela nr 8. Ocena wybranych aspektów korzystania z Biblioteki Uniwersyteckiej oraz Biblioteki Wydziału Prawa przez studentów, doktorantów i słuchaczy studiów podyplomowych Wydziału Prawa (wyniki zbiorcze)

Ocena wybranych aspektów korzystania z głównej Biblioteki Uniwersyteckiej oraz Biblioteki Wydziału Prawa	Biblioteka Uniwersytecka im. Jerzego Giedroycia	Biblioteka Wydziału Prawa
	(ocena od 1 do 5, gdzie 1 - ocena najniższa, a 5 najwyższa)	
A) Dostępność lektur obowiązkowych	3,89	3,87
B) Ogólne bogactwo księgozbioru w zakresie tematyki studiów	4,07	4,09
C) Aktualność księgozbioru (dostępność nowych pozycji)	4,01	4,02
D) Sprawność obsługi	4,38	4,58
E) Przyjazność obsługi	4,45	4,58
F) Godziny otwarcia	4,31	4,35
G) Warunki pracy (dotyczy zwłaszcza czytelni)	4,35	4,30
H) Możliwość kopiowania tekstów	4,04	3,93
I) Możliwość korzystania z Internetu i tekstów elektronicznych	4,31	4,39
Średnia ocena	4,20	4,23

Wybrane aspekty korzystania z Biblioteki Uniwersyteckiej oraz Biblioteki Wydziału Prawa studenci oceniają bardzo podobnie. W bibliotece wydziałowej badani najlepiej ocenili

Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 27 maja 2015 r. Stan na 17.09.2017 r. Ze względu na fakt, że system USOS nie jest w stanie wygenerować informacji dla poszczególnych form studiów i poziomów kształcenia zostały one podane łącznie (wyniki zbiorcze).

przyjazność i sprawność obsługi. Najslabiej ocenili dostępność lektur obowiązkowych, których ilość, w ich opinii, nie pozwala na wypożyczenie dla większości studentów.

Nieliczni badani wypełniając Ankietę ewaluacyjną zgłosili uwagi dotyczące pracy biblioteki wydziałowej. Postulowali o zwiększenie ilości podręczników dostępnych do wypożyczenia.

b) ocena jakości infrastruktury dydaktycznej (sale dydaktyczne, ich wyposażenie w środki audiowizualne, wyposażenie laboratoriów, dostęp do Internetu) i jej dostosowania do ilości studentów/doktorantów/uczestników studiów podyplomowych

Wydział dysponuje: 4 salami wykładowymi o łącznej powierzchni 816,70 m² i liczbie miejsc 922 oraz 11 salami ćwiczeniowymi o łącznej liczbie miejsc 432 (powierzchnia poszczególnych sal 74 m²), a także 20 salami seminaryjnymi (powierzchnia wynosi od 20 do 50 m²).

Sala wykładowa z 380 miejscami wyposażona jest w system nagłośnienia konferencyjnego, system prezentacji obrazu i cyfrowy system tłumaczeń symultanicznych. Aula została dodatkowo wyposażona w pętlę indukcyjną wspomagającą słyszenie osób niedosłyszących. Sala jest klimatyzowana, ze sterowanymi roletami okiennymi i sterowanym oświetleniem. W sali tej, dla bezpieczeństwa korzystających, zostały zamontowane drzwi antypaniczne, przez które wychodzi się bezpośrednio na podwórze. Pozostałe sale wykładowe wyposażone są w nagłośnienie, wideoprojektory i ekrany zdalnie sterowane oraz komputery. We wszystkich salach ćwiczeniowych zamontowane są wideoprojektory, ekrany zdalnie sterowane oraz komputery lub laptopy. Poza tym w portierni budynku znajdują się dwa rzutniki przenośne i dwa laptopy, z których mogą korzystać pracownicy i studenci.

Jedna z sal ćwiczeniowych przystosowana jest do prowadzenia symulacji rozpraw sądowych (tzw. sala sądowa). Wyposażona jest także w rzutnik i ekran zdalnie sterowane oraz komputer.

W budynku znajduje się Pracownia Kryminalistyki wyposażona w komputer multimedialny z dostępem do Internetu, drukarkę ze skanerem, rzutnik. Studenci podczas zajęć mogą korzystać z urządzeń do badania dokumentów publicznych, z testerów uniwersalnych do sprawdzania autentyczności druków wartościowych, z zestawów do ujawniania śladów linii papilarnych oraz z zestawów daktyloskopijnych. Na ścianach pracowni zawieszono są tablice poglądowe, a w gablotach wyłożone są repliki broni.

Wydział posiada 2 mobilne kabiny do tłumaczeń symultanicznych, które, w zależności

od potrzeb, mogą być ustawione w różnych salach.

W budynku znajduje się klimatyzowana sala posiedzeń, wyposażona w rzutnik i ekran zdalnie sterowane, a także w nagłośnienie z rejestracją dźwięku, z której korzystają, zarówno pracownicy jak i studenci.

Sale ćwiczeniowe, część sal seminaryjnych oraz hole wyposażone są w wentylację mechaniczną i układy wentylacyjne z odsysaniem ciepła.

Wszystkie sale wykładowe i ćwiczeniowe wyposażone są w krzesła z odkładanymi stolikami, w krzesła z pulpitemi lub tradycyjne ławki z krzesłami, a także w tablice suchościeralne lub flipchart.

W budynku znajduje się pracownia komputerowa, która dysponuje 21 stanowiskami komputerowymi oraz dwoma drukarkami sieciowymi, wyposażona w rzutnik i ekran. Studenci i pracownicy Wydziału Prawa mają możliwość korzystania z sieci Internet i sieci bezprzewodowej. Dodatkowo w jednej z sal ćwiczeniowych znajduje się 15 laptopów podłączonych do bezprzewodowej sieci internetowej, z których korzystają studenci podczas zajęć. Pomieszczenia pracowni komputerowej są klimatyzowane.

Oddzielne pomieszczenia w budynku posiadają: Studencka Poradnia Prawna, Redakcja Biuletynu Wydziału Prawa i Samorząd Studencki.

Wszystkie jednostki organizacyjne Wydziału (katedry i zakłady) wyposażone są w komputery i drukarki. Pracownicy tych jednostek mogą korzystać z sieci Internet, oprogramowania służącego do edycji dokumentów oraz Systemu Informacji Prawnej LEX.

Na parterze budynku znajduje się Biblioteka Wydziału Prawa, która, dla zachowania komfortu czytelnikom, została oddzielona od reszty budynku przeszkloną ścianką, a jej pomieszczenia są klimatyzowane. Zajmuje ona 5 pomieszczeń o łącznej powierzchni ok. 300 m². Czytelnia o powierzchni 133,5 m² dysponuje 66 miejscami, w tym jedno stanowisko komputerowe dostosowane do potrzeb osób niedowidzących. Katalogi (tj. komputerowe bazy danych) wyposażone są w 2 drukarki sieciowe i 14 stanowisk komputerowych pracujących w sieci. Wypożyczalnia wraz z magazynami zajmuje powierzchnię 80 m².

Wydział jest przystosowany do przyjmowania na studia osób niepełnosprawnych (podjazdy, winda, toalety). Największa aula została wyposażona w pętlę indukcyjną wspomagającą słyszenie osób niedosłyszących. W czytelnicy znajduje się stanowisko komputerowe dostosowane do potrzeb osób niedowidzących, a w pomieszczeniu wypożyczalni – kserokopiarka, z której mogą bezpłatnie korzystać studenci niepełnosprawni. Na korytarzach (na parterze i I piętrze) ustawione są tzw. „kioski komputerowe” - terminale

umożliwiający uzyskanie informacji dotyczących trybu i programów studiów oraz kontakt z dziekanatem.

Wszystkie pomieszczenia dziekanatów są klimatyzowane, wyposażone w kserokopiarki i niszczarki. Na parterze budynku znajdują się trzy ogólnodostępne samoobsługowe kserokopiarki.

Wydział posiada własny parking na ok. 100 miejsc, z którego korzystają pracownicy i studenci (budynek znajduje się na terenie miejskiej płatnej strefy parkowania).

Studenci korzystają z szatni, która może przyjąć 860 okryć. Oprócz tego przy Czytelnii ustawione są szafy ze skrytkami, w których osoby korzystające z biblioteki mogą zostawić zbędne rzeczy. W bieżącym roku dostawiono kolejną szafę i aktualnie studenci mają do dyspozycji 38 skrytek.

W podziemiach budynku znajduje się bufet na ok. 90 miejsc. Poza tym przy szatni i portierni wystawione są pojemniki z wodą i kubeczkami jednorazowymi, a na holach na I i II piętrze ustawionych jest łącznie 9 automatów z napojami zimnymi, gorącymi i słodczymi.

Na parterze budynku oraz na dwóch półpiętrach głównej klatki schodowej znajdują się tablice, na których studenci mogą wywieszać informacje o organizowanych imprezach. Poza tym koła naukowe i organizacje studenckie mają do dyspozycji gabloty, które wiszą się na korytarzach. W holu auli znajduje się tablica, która jest wykorzystywana do organizowania tematycznych wystaw. Ponadto przy katedrach i zakładach zawieszono są gabloty przeznaczone do umieszczania informacji o rozwoju naukowym tych jednostek oraz informacji dla studentów. Poza tym gabloty znajdują się przy dziekanatach wszystkich kierunków i są wykorzystywane do przekazywania informacji niezbędnych studentom.

Budynek wyposażony jest w sieć centralnego ogrzewania z węzłem c.o. wyposażonym w automatykę, w instalację wodno-kanalizacyjną przyłączoną do sieci miejskiej, kanalizację deszczową podłączoną do sieci miejskiej, instalację oświetleniową i gniazd wtykowych, telefoniczną, komputerową, odgromową oraz telewizji przemysłowej (zewnątrznej – 11 kamer i wewnętrznej – 3 kamery) – monitor zamontowany jest w portierni budynku. W budynku jest zamontowany elektronicznie sterowany system przeciwołodzienny rynien i rur spustowych. Podjazd dla niepełnosprawnych wraz z przylegającymi do niego schodami oraz schody fasady wyposażone są w instalację przeciwołodzienną.

Na każdej kondygnacji budynku znajdują się sanitariaty: na parterze damski i męski – w lewej części budynku, na I piętrze (2 damskie, 3 męskie, toaleta dla niepełnosprawnych i toaleta dla personelu) – w lewej i prawej części budynku, na II piętrze (2 damskie – w prawej

i lewej części budynku i 1 męski – w lewej części budynku). Sanitariaty wyposażone są w pojemniki z papierem toaletowym, mydłem oraz w suszarki do rąk.

Podjęte przez Wydział Prawa działania w zakresie dbałości o jakość infrastruktury w opinii 233 badanych (co stanowi 6,4% uprawnionych), tj. studentów, doktorantów oraz słuchaczy studiów podyplomowych przyniosły określone rezultaty¹³. Przedstawiają je poniższe tabele.

Tabela nr 9. Ocena jakości infrastruktury dydaktycznej wykorzystywanej w procesie nauczania w opinii studentów, doktorantów i słuchaczy studiów podyplomowych Wydziału Prawa (wyniki zbiorcze)

Ocena jakości infrastruktury dydaktycznej wykorzystywanej w procesie nauczania	Bardzo dobrze	Dobrze	Przeciętnie	Źle	Bardzo źle	Nie dotyczy
	[%] badanych					
A) sale wykładowe	46,49	39,91	12,28	0,88	0,44	0,00
B) sale ćwiczeniowe	27,31	40,97	22,47	3,96	0,44	4,85
C) środki audiowizualne i multimedialne	35,24	44,05	16,74	0,77	0,88	2,64
D) wyposażenie laboratorium	9,82	5,80	2,68	0,00	0,00	81,70
E) dostęp do Internetu	25,55	37,44	22,47	7,93	2,20	4,41

Jak wynika z Tabeli nr 9 jakość infrastruktury dydaktycznej wykorzystywanej w procesie nauczania oceniana jest przez badanych bardzo wysoko. Dotyczy to, zarówno stanu sal wykładowych (86,40%), środków audiowizualnych (79,29%) i sal ćwiczeniowych (68,28%), jak też możliwości dostępu do Internetu (62,99%).

Nieliczni studenci sugerowali wymianę krzeseł z plastikowymi dostawkami na zwykłe ławki. Zwracali uwagę na słabe nagłośnienie w aulach 215 i 313.

Infrastrukturę Wydziału tworzy też pracownia komputerowa. Podjęte przez Wydział Prawa działania w zakresie dbałości o prawidłowe funkcjonowanie pracowni komputerowej w opinii 233 badanych (co stanowi 6,4% uprawnionych), tj. studentów i doktorantów oraz

¹³ Informacje pochodzą z opracowania wyników badań ankietowych przeprowadzonych wśród studentów, doktorantów i słuchaczy studiów podyplomowych Wydziału Prawa poprzez system USOS z wykorzystaniem kwestionariusza „Ankieta ewaluacyjna” stanowiącego Załącznik nr 3 Uchwały nr 1748 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 27 maja 2015 r. Stan na 17.09.2017 r. Ze względu na fakt, że system USOS nie jest w stanie wygenerować informacji dla poszczególnych form studiów i poziomów kształcenia zostały one podane łącznie (wyniki zbiorcze).

sluchaczy studiów podyplomowych, przyniosły określone rezultaty¹⁴. Przedstawiają je poniższe tabele.

Tabela nr 10. Ocena funkcjonowania pracowni komputerowej w opinii studentów, doktorantów i sluchaczy studiów podyplomowych Wydziału Prawa (wyniki zbiorcze)

Ocena funkcjonowania pracowni komputerowej	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Ani tak, ani nie	Raczej nie	Zdecydowanie nie
	[%] badanych				
A) Czy godziny otwarcia umożliwiają efektywne korzystanie z pracowni?	16,75	62,07	16,75	4,43	0,00
B) Czy ilość stanowisk komputerowych jest wystarczająca?	18,72	56,65	9,85	13,30	1,48
C) Czy stanowisko komputerowe spełnia twoje oczekiwania efektywnego korzystania z pracowni?	18,81	57,43	14,36	6,93	2,48
D) Czy w razie potrzeby pracownicy pracowni udzielają fachowej pomocy?	36,14	51,49	10,89	0,99	0,50

Jak wynika z Tabeli nr 10 funkcjonowanie pracowni komputerowej studenci oceniają wysoko, w tym najwyżej - fachową pomoc pracowników (87,90%), godziny otwarcia - (78,82%) oraz efektywne korzystanie z pracowni (76,24%).

Tabela nr 11. Częstotliwość korzystania z pracowni komputerowej przez studentów, doktorantów i sluchaczy studiów podyplomowych Wydziału Prawa (wyniki zbiorcze)

Częstotliwość korzystania z pracowni komputerowej	Przynajmniej kilka razy w tygodniu	Kilka razy w miesiącu	Kilka razy w semestrze	Rzadziej	W ogóle nie korzystam
	[%] badanych				

¹⁴ Informacje z tego zakresu pochodzą z opracowania wyników badań ankietowych przeprowadzonych wśród studentów, doktorantów i sluchaczy studiów podyplomowych Wydziału Prawa poprzez system USOS z wykorzystaniem kwestionariusza „Ankieta ewaluacyjna” stanowiącego Załącznik nr 3 Uchwały nr 1748 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 27 maja 2015 r. Stan na 17.09.2017 r. Ze względu na fakt, że system USOS nie jest w stanie wygenerować informacji dla poszczególnych form studiów i poziomów kształcenia zostały one podane łącznie (wyniki zbiorcze).

	1,39	8,80	23,61	28,24	37,96
--	------	------	-------	-------	-------

Z pracowni, z różnym natężeniem, korzysta ok. 62% badanych, pozostali jej nie odwiedzają.

Tabela nr 12. Ogólna ocena funkcjonowania pracowni komputerowej w opinii studentów, doktorantów i słuchaczy studiów podyplomowych Wydziału Prawa (wyniki zbiorcze)

Ogólna ocena funkcjonowania pracowni komputerowej	Bardzo dobra	Dobra	Przeciętna	Zła	Bardzo zła	Nie mam zdania
	[%] badanych					
	21,46	39,51	6,34	0,00	0,98	31,71

Ok. 60% badanych ocenia bardzo dobrze i dobrze funkcjonowanie pracowni komputerowej, a ok. 6% - przeciętnie. Odsetek odpowiedzi wskazujących na niewłaściwe funkcjonowanie pracowni jest nieznaczny.

Nikt nie zgłosił uwag do funkcjonowania pracowni komputerowej.

c) ocena dostępności i przejrzystości informacji na temat kształcenia (głównie na stronach internetowych wydziałów i instytutów)

Informacje na temat kształcenia, w szczególności informacje o poziomach, formach i kierunkach kształcenia, międzynarodowej współpracy naukowej i wymianie studenckiej, zakładanych kwalifikacjach zawodowych absolwentów, programach nauczania i planach studiów są umieszczane na bieżąco na stronie internetowej Wydziału w odpowiednich zakładkach.

Natomiast treści programowe przedmiotów oraz spis literatury przedmiotowej zawarte są w sylabusach z poszczególnych przedmiotów realizowanych zgodnie z obowiązującymi na Wydziale programami studiów na kierunkach: Prawo, Administracja, Bezpieczeństwo Narodowe, Kryminologia. Sylabusy zamieszczone są w systemie USOS.

Aktualny harmonogram zajęć dydaktycznych dostępny jest na stronie internetowej Wydziału. Wszelkie zmiany (np. odwołanie zajęć, terminy ich odpracowywania) nanoszone są systematycznie.

Podjęte przez Wydział Prawa działania w zakresie dbałości o dostęp i przejrzystość

informacji na temat kształcenia w opinii 233 badanych (co stanowi 6,4% uprawnionych), tj. studentów, doktorantów oraz słuchaczy studiów podyplomowych przyniosły określone rezultaty¹⁵. Przedstawiają je poniższe tabele.

Tabela nr 13. Częstotliwość odwiedzania strony internetowej Wydziału Prawa przez studentów, doktorantów i słuchaczy studiów podyplomowych Wydziału Prawa (wyniki zbiorcze)

Częstotliwość odwiedzania strony internetowej Wydziału Prawa	Kilka razy w tygodniu	Kilka razy w miesiącu	Kilka razy w semestrze	Rzadziej	Jeszcze nie widziałem
	[%] badanych				
	46,19	37,22	13,90	2,24	0,45

Stronę internetową Wydziału, z różnym natężeniem, odwiedzają wszyscy studenci.

Tabela nr 14. Dostęp i przejrzystość informacji na temat kształcenia w opinii studentów, doktorantów i słuchaczy studiów podyplomowych Wydziału Prawa (wyniki zbiorcze)

Ocena zawartości na stronie internetowej wydziału informacji zapewniających uzyskanie różnych aspektów wiedzy	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Ani tak, ani nie	Raczej nie	Zdecydowanie nie
	[%] badanych				
A) oferowanych poziomów i form kształcenia	39,56	54,22	3,11	2,22	0,89
B) kwalifikacji zawodowych absolwentów	21,88	49,55	12,95	12,95	2,68
C) jakości kształcenia potwierdzonej przyznanymi jednostce certyfikatami	26,91	54,26	10,31	7,62	0,90
D) możliwości wyjazdu na inne uczelnie	37,05	51,79	7,59	3,57	0,00
E) programu i planu studiów	59,38	33,93	3,57	2,23	0,89
F) treści programowych przedmiotów	39,29	46,43	5,36	7,59	1,34
G) lektur przedmiotowych	29,46	43,75	12,50	11,16	3,13
H) kryteriów oceny zaliczanych przedmiotów	19,64	43,30	12,50	16,52	8,04

¹⁵ Informacje z tego zakresu pochodzą z opracowania wyników badań ankietowych przeprowadzonych wśród studentów, doktorantów i słuchaczy studiów podyplomowych Wydziału Prawa poprzez system USOS z wykorzystaniem kwestionariusza „Ankieta ewaluacyjna” stanowiącego Załącznik nr 3 Uchwały nr 1748 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 27 maja 2015 r. Stan na 17.09.2017 r. Ze względu na fakt, że system USOS nie jest w stanie wygenerować informacji dla poszczególnych form studiów i poziomów kształcenia zostały one podane łącznie (wyniki zbiorcze).

Jak wynika z Tabeli nr 14 informacje obejmujące różnorodne aspekty wiedzy zawartej na stronie Wydziału Prawa dla zdecydowanej większości badanych są dostępne i przejrzyste. Najwyżej oceniono, pod tym względem, informacje z zakresu: oferowanych poziomów i form kształcenia (93,78%), programu i planu studiów (93,31%), możliwości wyjazdu na inne uczelnie (88,84%), treści programowych przedmiotów (85,72%), jakości kształcenia potwierdzonej przyznawanymi jednostce certyfikatami (81,17%). Aż 73,21% badanych pozytywnie oceniło dostępność informacji dotyczących lektur przedmiotowych oraz kwalifikacji zawodowych absolwentów (71,43%) i kryteriów oceny zaliczanych przedmiotów (62,94%).

d) ocena organizacji zajęć

W zakresie organizacji zajęć podejmowane są i sukcesywnie realizowane następujące działania: publikacja ułożonych rozkładów zajęć w formie elektronicznej (program Planista); rozpowszechnianie informacji o zachodzących zmianach w organizacji zajęć poprzez zamieszczanie ogłoszeń również w Internecie; ustalanie z pracownikiem nowego terminu zajęć w razie niemożności przeprowadzenia przez niego zajęć (pracownik układający rozkłady przekazuje informacje właściwemu dziekanatowi oraz studentom); rezerwacja sal na potrzeby przeprowadzenia konferencji, spotkań, zebrań (bezkolizyjna realizacja zajęć oraz zaplanowanych imprez), na zajęcia prowadzone na studiach doktoranckich i podyplomowych, na obrony doktoratów. Na uwagę zasługuje wymieniony program Planista, który pozwala na sprawny i szeroki dostęp do aktualnego rozkładu zajęć (np. przez telefon), umożliwia sprawdzenie dostępności sal, służy do rozliczenia pensum nauczycieli akademickich.

Ze względu na liczbę kierunków (4) i znaczną ilość studentów ułożenie rozkładów zajęć na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych należy do dwóch pracowników administracji wydziałowej, co powoduje ich sprawniejszą organizację. Nauczyciel akademicki ustala nowy termin zajęć ze wskazanymi pracownikami, co sprzyja sprawniejszemu przepływowi informacji. Osoby odpowiedzialne za układanie planu wykorzystują Internet jako powszechną i wygodną formę wymiany informacji. Owe działania podlegają dalszemu rozwojowi oraz integrują pracę nauczycieli akademickich i pracowników administracyjnych.

Badani wypełniając Ankiety ewaluacyjną prosili o układanie planu zajęć na studiach stacjonarnych w taki sposób, aby nie były potrzebne zajęcia w późnych godzinach wieczornych. Zwracali uwagę na zbyt późne umieszczanie informacji dotyczących rozkładu

zajęć na nowy semestr oraz harmonogramu sesji.

Podjęte przez Wydział Prawa działania w zakresie dbałości o właściwą organizację zajęć w opinii 233 badanych (co stanowi 6,4% uprawnionych), tj. studentów i doktorantów oraz słuchaczy studiów podyplomowych przyniosły określone rezultaty¹⁶. Przedstawiają je poniższe tabele.

Tabela nr 15. Częstotliwość odwiedzania dziekanatu w opinii studentów, doktorantów i słuchaczy studiów podyplomowych Wydziału Prawa (wyniki zbiorcze)

Częstotliwość odwiedzania dziekanatu w celu załatwienia jakiejś sprawy	Przynajmniej kilka razy w tygodniu	Kilka razy w miesiącu	Kilka razy w semestrze	Rzadziej
	[%] badanych			
	0,00	3,52	72,69	23,79

Studenci odwiedzają dziekanat najczęściej kilka razy w semestrze.

Tabela nr 16. Godziny otwarcia dziekanatu w opinii studentów, doktorantów i słuchaczy studiów podyplomowych Wydziału Prawa (wyniki zbiorcze)

Godziny otwarcia dziekanatu jako umożliwiające sprawne załatwienie spraw	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Ani tak, ani nie	Raczej nie	Zdecydowanie nie
	[%] badanych				
	18,14	52,65	8,85	14,60	5,75

Jak wynika z Tabeli nr 16 godziny otwarcia dziekanatu pozwalają na sprawne załatwienie spraw. Uznało tak ok. 70% studentów, przeciwnego zdania było ok. 20%.

¹⁶ Informacje z tego zakresu pochodzą z opracowania wyników badań ankietowych przeprowadzonych wśród studentów, doktorantów i słuchaczy studiów podyplomowych Wydziału Prawa poprzez system USOS z wykorzystaniem kwestionariusza „Ankieta ewaluacyjna” stanowiącego Załącznik nr 3 Uchwały nr 1748 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 27 maja 2015 r. Stan na 17.09.2017 r. Ze względu na fakt, że system USOS nie jest w stanie wygenerować informacji dla poszczególnych form studiów i poziomów kształcenia zostały one podane łącznie (wyniki zbiorcze).

Tabela nr 17. Ocena przekazywania informacji przez pracowników dziekanatu w opinii studentów, doktorantów i słuchaczy studiów podyplomowych Wydziału Prawa (wyniki zbiorcze)

Ocena przekazywania przez pracowników dziekanatu w sposób wyczerpujący następujących informacji	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Ani tak, ani nie	Raczej nie	Zdecydowanie nie
	[%] badanych				
A) informacje dotyczące toku studiów	28,51	53,95	9,21	6,58	1,75
B) informacje dotyczące spraw stypendialnych	34,67	45,78	10,22	6,67	2,67
C) informacje dotyczące opłat za studia	34,98	52,91	9,87	2,24	0,00

Zdecydowana większość badanych (ok. 80-88%) jest zadowolona ze sposobu przekazywania przez pracowników dziekanatu różnych informacji. Niezadowolenie wykazuje niewielu badanych.

Tabela nr 18. Ogólna ocena pracy dziekanatu w opinii studentów, doktorantów i słuchaczy studiów podyplomowych Wydziału Prawa (wyniki zbiorcze)

Ogólna ocena pracy dziekanatu	Bardzo dobra	Dobra	Przeciętna	Zła	Bardzo zła	Nie mam zdania
	[%] badanych					
	42,92	38,94	10,18	1,77	0,44	5,75

Dobrze i bardzo dobrze pracę dziekanatu ocenia 82% badanych, natomiast źle i bardzo źle – tylko 2%.

Badani wypełniając Ankietę ewaluacyjną zgłosili uwagi i propozycje zmierzające do usprawnienia pracy dziekanatu. Nieliczni prosili o wydłużenie godzin pracy dziekanatu oraz o poprawę relacji pracowników dziekanatu ze studentami.

Wnioski (rekomendacje dla WSZiDJK):

Pracownicy biblioteki stale dbają o rozbudowę księgozbiorów, o zapewnienie przyjaznej i sprawnej obsługi czytelników oraz o poprawę infrastruktury pomieszczeń.

Władze dziekańskie dbają o jakość infrastruktury Wydziału Prawa. Zapewniają odpowiednie do studiowania warunki organizacyjne oraz techniczne.

Udostępniane na stronie internetowej Wydziału informacje na temat kształcenia

sformułowane w sposób przejrzysty i czytelny dla studentów.

Organizacja zajęć przebiega sprawnie. Opinie studentów wskazują na prawidłowe i zadowalające funkcjonowanie dziekanatu.

W ramach monitorowania warunków kształcenia i organizacji studiów uwagi oraz propozycje zgłoszone przez studentów zostaną poddane analizie.

Realizacja rekomendacji WSZiDJK oraz USZiDJK z poprzedniego roku akademickiego:

Rekomendacje WSZiDJK z poprzedniego roku akademickiego zostały, w miarę możliwości, zrealizowane.

Modernizacja infrastruktury Wydziału odbywa się na bieżąco, adekwatnie do jego możliwości. W roku ak. 2016/2017 w wyniku pozyskania środków finansowych z zewnątrz doprowadzono do podniesienia komfortu czytelników, w tym do zwiększenia liczby pomieszczeń dostępnych czytelnikom oraz do udostępnienia komputerów w czytelni. Planowane są kolejne etapy zmian infrastruktury biblioteki.

Pozostałe postulaty studentów dotyczące, w szczególności, potrzeby wymiany niewygodnych krzeseł ze stolikami na zwykłe ławki, niedostosowania ilości komputerów do ilości studentów na zajęciach, potrzeby poprawy jakości komputerów i większej dostępności pracowni, potrzeby ustalania dni sesji egzaminacyjnej dla studentów niestacjonarnych wyłącznie w soboty i niedziele oraz wcześniejszego, niż dotychczas, udostępniania rozkładu zajęć i harmonogramu sesji, a także wydłużenia godzin pracy dziekanatu są na bieżąco analizowane i w miarę możliwości realizowane.

Odnosząc się do nich należy stwierdzić, że podobnie, jak biblioteka, również pracownia zmaga się z ograniczeniami finansowymi i infrastrukturalnymi, co skutkuje pewnym dyskomfortem dla użytkowników pracowni. Dlatego poszukiwane są źródła finansowania i planowane zmiany w tym zakresie. Jest to jednak przedsięwzięcie długofalowe.

Ponadto, prośby studentów niestacjonarnych są analizowane przez właściwego prodziekana. Wydaje się jednak, że z uwagi na okres trwania sesji egzaminacyjnej, nie jest możliwe ustalanie sesji egzaminacyjnej dla studentów niestacjonarnych wyłącznie w soboty i niedziele. Prowadziłoby to albo do znacznego wydłużenia sesji albo też do skumulowania liczby egzaminów, co byłoby niezgodne z przepisami.

Harmonogramy sesji egzaminacyjnych były udostępnione znacznie wcześniej, niż w

latach ubiegłych. Plan zajęć jest udostępniany na tyle wcześnie, na ile to możliwe w związku z koniecznością oczekiwania na wyniki rekrutacji i sesji egzaminacyjnej oraz podział roczników na grupy, a także na uzgodnienie z wykładowcami terminów zajęć i zaplanowanie rezerwacji poszczególnych sal.

Dziekanat studiów stacjonarnych jest czynny (na użytek interesantów) przez 4 dni w tygodniu, w różnych godzinach, co umożliwia studentom większą swobodę w dostosowaniu planów odwiedzenia dziekanatu w dogodnej dla siebie porze. Możliwe jest również kontaktowanie się z dziekanatem telefonicznie i drogą mailową. Natomiast dziekanat studiów niestacjonarnych jest czynny przez 6 dni w tygodniu, w tym w soboty i niedziele zjazdowe, w różnych godzinach, co umożliwia studentom (szczególnie pracującym) większą swobodę planowania wizyty w dziekanacie (w dogodnej dla siebie porze). Możliwe jest kontaktowanie się z dziekanatem telefonicznie i drogą mailową.

5. OCENA MOBILNOŚCI STUDENTÓW

Analiza i ocena programu dotyczącego mobilności studentów/doktorantów i jego realizacji na Wydziale Prawa następuje według kryteriów zawartych w § 9 Uchwały nr 1748 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 27 maja 2015 r.:

- a) *funkcjonowanie wymiany studentów/doktorantów w ramach umów pomiędzy uczelniami w zakresie programów mobilności studentów/doktorantów*

Wydział Prawa Uniwersytetu w Białymstoku realizuje wymiany studenckie, przede wszystkim, w ramach programu Erasmus+. W roku akademickim 2016/2017 miał on podpisanych 68 umów Erasmus+ z uczelniami europejskimi. W roku akademickim 2016/2017 na wymianie przebywało 26 studentów.

W ramach programu Erasmus funkcjonuje także element praktyk zagranicznych. W roku akad. 2016/2017 z oferty praktyki zagranicznej współfinansowanej z funduszy Erasmus+ skorzystał 1 student Wydziału Prawa.

Na Wydziale Prawa w roku akad. 2016/2017 studiowało łącznie 24 studentów zagranicznych. Na kolejny rok akademicki przyjęto 20 zgłoszeń (stan na czerwiec 2017 r.).

Wymiana studentów odbywa się także na podstawie innych umów, spoza programu Erasmus. Na podstawie umowy z University of Tsukuba w Japonii 2 studentów wyjechało na roczny pobyt. W ramach programu Partnerstwo Wschodnie (stypendia BUWiWM) na studiach doktoranckich prowadzonych w j. angielskim studiowała 1 osoba z zagranicy. W kolejnej edycji Szkoły Prawa Niemieckiego udział wzięło 15 studentów.

W tym miejscu należy zauważyć, że odrębny dla studiów doktoranckich program na Wydziale Prawa nie funkcjonuje. Doktoranci mogą korzystać z kierowanej do nich oferty wymiany w zakresie LLP-Erasmus. W roku akademickim 2016/2017 w ramach programu Erasmus na wymianę nie wyjechał żaden doktorant, natomiast w ramach Programu Mobilności Studentów i Doktorantów MOST na semestr letni roku ak. 2016/17 przyjęto 1 doktoranta z Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego.

b) funkcjonowanie sformalizowanego systemu zasad zaliczania osiągnięć studentów/doktorantów (punktów i ocen)

W ramach wymiany międzynarodowej na Wydziale Prawa funkcjonują zasady uznawania przedmiotów zaliczonych przez studentów w trakcie pobytu za granicą zatwierdzone przez Prodziekana ds. studiów stacjonarnych.

Z kolei wobec doktorantów wymieniony powyżej system wynika z przyjętego programu kształcenia (znowelizowanego *Uchwałą Nr 1952 Rady Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 22 maja 2015 r. w sprawie programu kształcenia na studiach doktoranckich stacjonarnych i niestacjonarnych obowiązującego w cyklach kształcenia rozpoczynających się od roku ak.2015/2016 oraz wzoru z sprawozdania z pracy naukowej doktoranta*), gdzie m.in. określono zasady (podstawowe sposoby) weryfikacji efektów kształcenia. W roku akademickim 2016/17 nie dokonano zmian w programie kształcenia na studiach doktoranckich, jak również nie wprowadzono odrębnych zasad wystawiania ocen czy punktów. Zakończono natomiast prace nad nowelizacją programu kształcenia, który zostanie wprowadzony od nowego roku akademickiego, tj. od 2017/18.

Należy nadmienić, iż w roku akademickim 2016/2017 zajęcia dydaktyczne w łącznym wymiarze 1027 godzin prowadziło 20 doktorantów.

c) wykorzystanie doświadczeń zdobytych przez studentów/doktorantów podczas kształcenia realizowanego na innych uczelniach pod kątem poprawy jakości kształcenia (np. uatrakcyjnienie oferty dydaktycznej, zmiana sposobu prowadzenia zajęć)

Wymiana międzynarodowa stała się inspiracją do zorganizowania na Wydziale Prawa UwB programu przedmiotów, które mogą być prowadzone w językach obcych. W roku akademickim 2016/2017 lista obejmuje 81 przedmiotów w 4 językach (angielski, niemiecki, rosyjski, hiszpański). Od kilku lat na zajęcia w językach obcych uczęszczają nie tylko

studenci zagraniczni, ale także studenci Wydziału Prawa, którzy mają prawo do realizacji zajęć w językach obcych w ramach swoich specjalizacji. Studenci polscy uczęszczający na takie przedmioty rozwijają umiejętności językowe w zakresie przedmiotów prawniczych, a w związku z tym coraz pewniej czują się podczas wszelkiego rodzaju rozmów kwalifikacyjnych i egzaminów sprawdzających nie tylko komunikatywność językową, ale także znajomość fachowego słownictwa. Prowadzenie zajęć w językach obcych wymaga także innych metod kształcenia, odtwarzane są materiały multimedialne z oryginalnym lektorem, analizowane są akty prawne oraz orzecznictwo obcych państw i sądów w innych językach.

Warto podkreślić, iż dokonana w roku akad. 2016/2017 reforma kształcenia na kierunku Prawo wprowadziła obowiązek zaliczenia przedmiotu specjalizacyjnego w języku obcym studentom IV i V roku studiów. W pozostałych programach studiów na wszystkich kierunkach oferowanych na Wydziale Prawa wprowadzono natomiast możliwość wyboru przedmiotu do zaliczenia w j. obcym. Na studiach II stopnia (wykonując Uchwałę Senatu) wprowadzono „Specjalistyczne warsztaty językowe” w wymiarze 30 godzin, a na studiach I stopnia liczbę godzin lektoratu podniesiono do 120.

W roku akademickim 2016/2017 Centrum Prawniczego Języka Angielskiego prowadziło programy poświęcone kształceniu prawniczego języka angielskiego: odpłatne kursy Legal English (1 grupa), odpłatny kurs przygotowujący do egzaminów ILCE i TOLES. Centrum oferuje zajęcia dla studentów Wydziału Prawa oraz studentów zagranicznych. W 2016/2017 roku Centrum prowadziło także Podyplomowe Studia dla Tłumaczy Przysięgłych Języka Angielskiego (15 słuchaczy).

W roku akad. 2016/2017 do kierownika studiów doktoranckich nie wpłynęła żadna propozycja wykorzystania doświadczeń zdobytych przez doktorantów podczas kształcenia realizowanego na innych uczelniach pod kątem poprawy jakości kształcenia.

d) opinie przekazane przez studentów/doktorantów przyjeżdżających (polskich i zagranicznych) na temat realizowanych na uczelni studiów w stosunku do oczekiwań w tym zakresie (np. sprawy organizacyjne, życie studenckie, system nauczania, relacje student – nauczyciel akademicki).

Koordinator ds. Studentów Przyjeżdżających jest w stałym kontakcie ze wszystkim studentami zagranicznymi przebywającymi na Wydziale Prawa. Ponadto, doświadczenia studentów studiujących w ramach programów na zagranicznych uczelniach zmotywowały do zapewnienia stałej pomocy studentom przyjeżdżającym na Wydział Prawa UwB. Wydział

Prawa jest partnerem w sieci ESN (Erasmus Student Network), w ramach którego realizowana jest pomoc organizacyjna dla studentów zagranicznych przyjeżdżających do Białegostoku. Koordynator ds. Studentów Przyjeżdżających, dr hab. Elżbieta Kuzelewska jest w stałym kontakcie ze wszystkim studentami zagranicznymi przebywającymi na Wydziale Prawa. Studenci pozytywnie oceniają, zarówno warunki do studiowania (doskonała baza lokalowa, zajęcia prowadzone w grupach dla studentów zagranicznych – specjalnie przygotowane zajęcia, możliwość uczestnictwa w wykładach gości zagranicznych), jak i zaangażowanie kadry prowadzącej zajęcia (możliwość stałego kontaktu, konsultacje mailowe i osobiste, dobrze opracowane materiały do zajęć).

W roku ak. 2016/2017 opinii studentów i doktorantów przyjeżdżających (polskich i zagranicznych) na temat realizowanych na uczelni studiów w stosunku do oczekiwań nie stwierdzono.

Podjęte przez Wydział Prawa działania w zakresie zapewnienia odpowiednich warunków studentom przebywającym na Wydziale w ramach programu Erasmus, w opinii 3 (100%) studentów, przyniosły określone rezultaty¹⁷. Przedstawia je Tabela nr 9.

Tabela nr 19. Ocena organizacji studiów w ramach Programu Erasmus+ w opinii jego studentów

Kategoria	Satysfakcjonująca [%]	Niesatysfakcjonująca [%]
Komunikacja z koordynatorem programu	100	0
Organizacja przyjazdu	100	0
Wybór przedmiotów	100	0
Warunki w akademiku	100	0

Studenci bardzo wysoko ocenili wszystkie aspekty ich pobytu na Wydziale.

Tabela nr 20. Ocena pracy kadry Wydziału Prawa UwB w opinii studentów Erasmus

Kategoria	Satysfakcjonująca [%]	Niesatysfakcjonująca [%]
Aktywizacja studentów podczas zajęć przez wykładowców	100	0
Kontakt wykładowców ze studentami	100	0
Poziom wymagań wykładowców przez studentów	100	0
Poziom (jakość) prowadzonych zajęć przez wykładowców	100	0

¹⁷ Badania zostały przeprowadzone z wykorzystaniem kwestionariusza ankiety „Evaluation form for the international students at the Faculty of Law, University of Białystok” stanowiącej Załącznik nr 4b Uchwały nr 1748 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 27 maja 2015 r.

Zróżnicowanie metod/materiałów i pomocy dydaktycznych wykorzystywanych podczas zajęć	100	0
--	------------	----------

Wszystkie aspekty pracy kadry dydaktycznej zostały ocenione bardzo wysoko.

Tabela nr 21. Ocena organizacji procesu kształcenia w opinii studentów Erasmusa

Kategoria	Satysfakcjonujące [%]	Niesatysfakcjonujące [%]
Funkcjonowanie dziekanatu	100	0
Funkcjonowanie biblioteki	100	0
Funkcjonowanie pracowni komputerowej	100	0

Studenci bardzo wysoko ocenili wszystkie aspekty organizacji procesu kształcenia na Wydziale.

W ramach porównania Wydziału Prawa UwB i macierzystych uczelni studentów ERASMUS-a stwierdzili oni, że: „wszystko było perfekcyjne”, „biblioteka była zachwycająca, wszystko co chciałem było po angielsku”, „nic do dodania, podobały mi się zajęcia”. Chwalili szybki i pełny przepływ dokumentów dotyczących Erasmusa do swego kraju. Podkreślali dobre i zindywidualizowane traktowanie studentów tego programu. Za mocną stroną UwB uznali niewielką liczbę studentów w czasie zajęć.

Wymienione powyżej aspekty funkcjonowania Wydziału Prawa UwB analogicznie wysoko (satysfakcjonująco) ocenił jeden student przebywający w ramach programu MOST. Napisał: „nie mam zastrzeżeń. Panie pracujące w dziekanacie w Białymstoku były wobec mnie bardzo uprzejme pomocne i profesjonalne, zasoby biblioteki obszerne, a pracownia w pełni sprawna i łatwo dostępna”. „Uważam, że Wydział w Białymstoku jest lepiej uporządkowany w kwestiach dokumentów oraz organizacji planu zajęć niż mój wydział macierzysty. Jeżeli zaś chodzi o poziom kształcenia, to nie mam nic do zarzucenia. Ogólnie poziomy na wydziale w Białymstoku i na moim macierzystym są porównywalne. Po rozmowach ze studentami na wydziale macierzystym myślę jednak, że przedmioty związane z prawem są prowadzone nieco lepiej w Białymstoku. Ma to związek zapewne z bardziej wykwalifikowaną kadrą specjalizującą się konkretnie w naukach prawnych i często praktykującą zawody prawnicze”.

Wnioski (rekomendacje dla WSZiDJK):

Wydział Prawa dba o rozwój mobilności studentów. W tym celu nawiązuje

współpracę z uczelniami innych państw. Dzięki temu posiada bogatą i różnorodną ofertę. Następująca w ramach realizacji tych umów mobilność studentów prowadzi do umiędzynarodawiania ich kontaktów.

Na Wydziale funkcjonuje sformalizowany system zasad zaliczania osiągnięć studentów (punktów i ocen).

Wydział oferuje szereg wykładów z różnych dziedzin prawa prowadzonych w 4 językach. Pozwala to na wzbogacenie specjalistycznego słownictwa oraz rozwinięcie umiejętności językowych studentów.

Generalnie studenci przebywający na naszym Wydziale w ramach międzynarodowej wymiany z pobytu są zadowoleni. Oceniają go wysoko.

Realizacja rekomendacji WSZiDJK oraz USZiDJK z poprzedniego roku akademickiego:

W roku akad. 2016/2017 WSZiDJK nie sformułował żadnych rekomendacji dotyczących potrzeby poprawy poziomu mobilności studentów/doktorantów.

6. UZYSKIWANIE OPINII ABSOLWENTÓW UCZELNI O PRZEBIEGU ODBYTYCH STUDIÓW

Uzyskanie opinii absolwentów uczelni o przebiegu odbytych studiów nastąpiło na podstawie § 10 Uchwały nr 1748 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 27 maja 2015 r. Odbyło się ono poprzez przeprowadzenie anonimowych badań ankietowych wśród absolwentów Wydziału Prawa z rocznika 2015/2016¹⁸.

Wśród absolwentów Wydziału Prawa UwB zostały przeprowadzone badania ankietowe dotyczące, w szczególności, oceny przydatności studiów, procesu dydaktycznego i kadry dydaktycznej. Dokonano badania 371 absolwentów studiów, którzy obronili pracę dyplomową, odebrali dyplom w okresie do końca września 2017 r. i wyrazili chęć udziału w badaniach. Wyniki analiz kwestionariuszy ankiet przedstawiono w poniższych tabelach.

Tabela nr 25. Ocena przydatności studiów w opinii absolwentów Wydziału Prawa

¹⁸ Badania zostały przeprowadzone z wykorzystaniem kwestionariusza ankiety „Ankieta absolwenta” stanowiącej Załącznik nr 5 Uchwały nr 1748 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 27 maja 2015 r.

Jak sądzisz, w jakim stopniu odbyte przez Ciebie studia pozwoliły na rozwinięcie:	Bardzo dużym	Dużym	Średnim	Małym	Bardzo małym	Brak odpowiedzi
	[%] badanych					
A) znajomości zagadnień teoretycznych	37,72	51,82	10,11	0,24	0,00	0,00
B) umiejętności rozwiązywania praktycznych problemów	11,44	41,20	35,15	10,31	1,94	0,00
C) zdolności do wykonywania konkretnych zawodów	10,47	37,26	36,33	11,20	3,65	0,00
D) umiejętności pracy zespołowej	25,31	45,45	22,30	5,57	1,43	0,00
E) umiejętności komunikacyjnych z innymi ludźmi	39,62	45,14	13,58	0,92	0,50	0,00
F) umiejętności samodzielnego dokształcania się	42,76	44,94	9,72	2,22	0,20	0,00
G) orientacji i wiedzy o świecie	34,96	46,05	16,54	2,96	1,09	0,20
H) możliwości realizacji własnych zainteresowań	28,83	44,51	21,19	3,92	1,40	0,00

Z Tabeli nr 25 wynika, że odbyte studia umożliwiły naszym absolwentom, w bardzo dużym lub dużym stopniu, nabycie wielu umiejętności. Zdecydowanie najlepiej, w ich ocenie, pozwoliły one rozwinąć znajomość zagadnień teoretycznych (89,54%), umiejętności samodzielnego dokształcania się (87,70%) oraz umiejętności komunikacyjnych z innymi ludźmi (84,76%). W tej kategorii najrzadziej wskazywano na nabycie umiejętności rozwiązywania praktycznych problemów (52,64%) oraz nabycie zdolności do wykonywania konkretnych zawodów (47,73%).

Tabela nr 26. Ocena poszczególnych elementów procesu dydaktycznego w opinii absolwentów Wydziału Prawa

Jak ocenił(a)byś poszczególne elementy procesu dydaktycznego na Twoim kierunku?	Bardzo dobrze	Dobrze	Przeciętnie	Źle	Bardzo źle	Nie dotyczy	Brak odpowiedzi
	[%] badanych						
A) Wykłady obowiązkowe	40,08	47,60	11,29	0,48	0,49	0,00	0,00
B) Ćwiczenia i konwersatoria obowiązkowe	32,32	50,88	12,81	1,40	0,77	0,00	1,68
C) Seminaria i proseminaria	49,27	30,29	15,45	2,49	2,08	0,21	0,00

D) Przedmioty fakultatywne	24,50	52,78	15,65	0,77	1,09	4,89	1,55
E) Lektoraty	28,47	41,56	15,05	3,85	0,81	8,00	3,30
F) Warsztaty i laboratoria	8,80	26,64	8,69	2,95	0,31	48,33	3,75
G) Praktyki i zajęcia poza uczelnią	25,05	31,81	13,69	4,12	1,43	21,64	2,35
H) Indywidualne konsultacje	31,14	46,60	14,36	2,42	1,80	0,00	3,59
I) Organizacja studiów (rozkład zajęć itp.)	24,56	42,98	23,19	4,89	3,38	0,00	0,48

Z Tabeli nr 26 wynika, że zdecydowana większość absolwentów najwyżej (bardzo dobrze i dobrze) oceniła, w kolejności, wykłady obowiązkowe (87,68%) i ćwiczenia (83,20%), a także seminaria oraz proseminaria (79,56%).

Na pytanie: „Co Twoim zdaniem należałoby zmienić w pierwszym rzędzie, by poprawić ogólną jakość kształcenia?” odpowiedzi udzieliła tylko część badanych. Najczęściej, w ich opinii, należy dążyć do zwiększenia ilości zajęć praktycznych (29%) i ćwiczeń (2,41%).

Tabela nr 27. Ocena kompetencji pracowników Wydziału Prawa w opinii jego absolwentów

Jak oceniasz kompetencje nauczycieli akademickich i innych pracowników Uniwersytetu w Białymstoku na Twoim kierunku?	Wysoki poziom profesjonalizmu	Raczej wysoki poziom profesjonalizmu	Zróżnicowany poziom profesjonalizmu	Raczej niski poziom profesjonalizmu	Niski poziom profesjonalizmu	Brak odpowiedzi
	[%] badanych					
A) Wśród samodzielnych pracowników naukowo-dydaktycznych (doktorów habilitowanych i profesorów)	66,98	27,98	4,41	0,00	0,31	0,20
B) Wśród adiunktów i wykładowców (doktorów)	53,67	36,82	8,72	0,40	0,00	0,20
C) Wśród asystentów (magistrów)	35,52	44,87	17,37	0,80	0,62	0,20
D) Wśród pracowników administracji (dziekanat, sekretariat itp.)	72,35	20,64	5,21	1,16	0,00	0,20

Z Tabeli nr 27 wynika, że zdecydowana większość absolwentów wysoko ocenia profesjonalizm pracowników administracji wydziałowej oraz wykładowców. Uważa, że najwyższy poziom (wysoki i raczej wysoki) występuje, w kolejności wśród: samodzielnych pracowników naukowo-dydaktycznych (94,96%), pracowników administracji (92,99%) oraz adiunktów i wykładowców (90,49%).

Tabela nr 28. Ocena wyboru kierunku studiów w opinii absolwentów Wydziału Prawa

Czy gdybyś jeszcze raz zdawał(a) na studia, to wybrał(a)byś ten sam kierunek?	Tak	Raczej tak	Nie	Raczej nie	Brak odpowiedzi
	[%] badanych				
	46,19	33,97	11,05	8,44	0,20

Z badań wynika, że większość absolwentów ponownie wybrałaby Prawo, Administrację, Bezpieczeństwo narodowe lub Kryminologię jako kierunek studiów (80,16%). Jeden z ankietowanych stwierdził: „Będę tęsknił za studiami na tym wydziale”.

Tabela nr 29. Ocena wyboru uczelni w opinii absolwentów Wydziału Prawa

Czy gdybyś jeszcze raz zdawał(a) na studia, to wybrał(a)byś Uniwersytet w Białymstoku?	Tak	Raczej tak	Nie	Raczej nie	Brak odpowiedzi
	[%] badanych				
	63,66	28,53	4,18	2,59	0,90

Podobnie, jak wyżej, zdecydowana większość absolwentów ponownie wybrałaby Uniwersytet w Białymstoku jako miejsce studiów (92,19%).

Wnioski (rekomendacje dla WSZiDJK):

W świetle wyników przeprowadzonych badań absolwenci potwierdzili nabycie w znacznym stopniu różnych umiejętności. Funkcjonowanie większości elementów procesu dydaktycznego ocenili jako prawidłowe. Zwrócili, przy tym, uwagę na potrzebę zwiększenia ilości zajęć o charakterze praktycznym. W analizowanym roku na niemalże analogicznym poziomie bardzo wysoko został oceniony profesjonalizm wykładowców i pracowników administracji. Jest on wynikiem stałej dbałości Wydziału o jakość pracy wykonywanej przez osoby zatrudnione na Wydziale.

Na uwagę zasługuje fakt, że zarówno Wydział Prawa, jak i Uniwersytet w Białymstoku postrzegane są dobrze, gdyż większość badanych ponownie uczyniłaby je

miejscem studiowania.

Realizacja rekomendacji WSZiDJK oraz USZiDJK z poprzedniego roku akademickiego:

W ramach rekomendacji WSZiDJK nadal należy dążyć do zwiększenia aktywności absolwentów przy wypełnianiu kwestionariuszy ankiet. Wprawdzie rozmowy ze studentami i absolwentami w sprawie wypełniania ankiet są prowadzone na bieżąco, jednak zasadniczo nie postrzegają oni do obowiązku wypełniania owych ankiet (w związku z tym ich skala jest niska).

Ponadto, w celu realizacji postulatu zwiększenia ilości zajęć praktycznych, jak już wspomniano w niniejszym sprawozdaniu, w ramach poszczególnych przedmiotów zaleca się wykładowcom, w tym praktykom, położenie nacisku na praktyczne zastosowanie treści przekazywanych podczas zajęć.

7. UZYSKIWANIE OPINII PRACODAWCÓW O POZIOMIE ZATRUDNIANYCH ABSOLWENTÓW

Uzyskanie opinii pracodawców o poziomie zatrudnionych absolwentów uczelni nastąpiło na podstawie § 11 Uchwały nr 1748 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 27 maja 2015 r. Odbyło się ono poprzez przeprowadzenie w 2017 r. anonimowych badań ankietowych wśród pracodawców dotyczących oceny przygotowania do pracy zawodowej zatrudnianych przez nich absolwentów Wydziału Prawa UwB¹⁹.

Pisma w sprawie przeprowadzenia badań zostały skierowane, w szczególności, do organów administracji samorządowej (od szczebla wojewódzkiego po gminy w wybranych miejscowościach z woj. podlaskiego), organów administracji rządowej (województwo), organów ścigania (Komendy Policji szczebla wojewódzkiego i powiatowego, a nawet komisariaty), organów wymiaru sprawiedliwości (sądy z okręgu Apelacji Białostockiej, prokuratury z okręgu Prokuratury Apelacyjnej) oraz innych instytucji, np. Straż Graniczna, CBA, ABW itd. Zwrotnie, z potencjalnych miejsc zatrudnienia naszych absolwentów z terenu województwa podlaskiego, otrzymano 69 odpowiedzi. Ocena dokonana przez pracodawców nastąpiła według określonych poniżej kryteriów.

Tabela nr 30. Czynniki decydujące o zatrudnieniu absolwentów Wydziału Prawa UwB

¹⁹ Badania zostały przeprowadzone z wykorzystaniem „Kwestionariusza ankiety pracodawców dotyczącej absolwentów Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku” opracowanego na Wydziale Prawa.

Kategoria	Tak [%]	Nie [%]	Brak odp. [%]
posiadana wiedza z zakresu prawa i administracji	89,8	4,3	5,7
umiejętność wykorzystania wiedzy w praktyce	79,7	11,5	8,6
umiejętność rozumienia i interpretacji przepisów prawnych	78,2	10,1	11,5
umiejętność posługiwania się regułami logicznego rozumowania	76,8	10,1	13,0
znajomość języka obcego	10,1	69,5	21,7
umiejętność komunikacji interpersonalnej (pracy w grupie)	65,2	20,2	14,4
dyplom ukończenia studiów na Wydziale Prawa UwB	46,3	39,1	14,4

Z powyższej tabeli wynika, że czynniki, które, w ocenie pracodawców, zadecydowały o zatrudnieniu absolwentów Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku według częstotliwości wskazań stanowiły:

- posiadana wiedza z zakresu prawa i administracji (89,8%),
- umiejętność wykorzystania wiedzy w praktyce (79,7%),
- umiejętność rozumienia i interpretacji przepisów prawnych (78,2%),
- umiejętność posługiwania się regułami logicznego rozumowania (76,8%),
- umiejętność komunikacji interpersonalnej (pracy w grupie) (65,2%),
- dyplom ukończenia studiów na Wydziale Prawa UwB (46,3%),
- znajomość języka obcego (10,1%).

Przygotowanie do pracy zawodowej absolwentów Wydziału Prawa UwB (w skali od 2 do 5) pracodawcy ocenili następująco: na ocenę niedostateczną – 0%, dostateczną – 14,4%, na ocenę dobrą – 56,5%, a na ocenę bardzo dobrą – 24,6 %. Odpowiedzi nie udzieliło 4,3% badanych.

Tabela nr 31. Umiejętności i kompetencje, których brakuje absolwentom Wydziału Prawa UwB

Kategoria	Tak [%]	Nie [%]	Brak odp. [%]
wiedza z zakresu prawa i administracji	5,7	79,7	14,4
umiejętność wykorzystania wiedzy w praktyce	47,8	46,3	5,7
umiejętności rozumienia i interpretacji przepisów prawnych	24,6	60,8	14,4
umiejętność posługiwania się regułami logicznego rozumowania	17,3	71,0	11,5
znajomość języka obcego	18,8	65,2	15,9

umiejętność komunikacji interpersonalnej (pracy w grupie)	7,2	82,6	10,1
---	-----	------	------

Brakujące u absolwentów Wydziału Prawa UwB, w ocenie pracodawców, umiejętności i kompetencje, według częstotliwości wskazań stanowiły:

- umiejętność wykorzystania wiedzy w praktyce (47,8%),
- umiejętności rozumienia i interpretacji przepisów prawnych (24,6%),
- znajomość języka obcego (18,8%),
- umiejętność posługiwania się regułami logicznego rozumowania (17,3%),
- umiejętność komunikacji interpersonalnej (pracy w grupie) (7,2%),
- wiedza z zakresu prawa i administracji (5,7%).

Część pracodawców (ok. 25%) zgłosiła własne uwagi i propozycje zmierzające do podniesienia poziomu przygotowania zawodowego absolwentów Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku. Wskazywano na potrzebę:

- zwiększenia liczby zajęć o charakterze praktycznym – 14,4%
- zwiększenia godzin praktyk w różnych instytucjach (sądach, urzędach, itp.) – 4,3%
- położenia większego nacisku na naukę interpretacji przepisów i ich analizę – 4,3%
- podniesienia kwalifikacji językowych u studentów – 2,8%
- nauki umiejętności korzystania z informacji publicznej – 1,44%.

Wnioski (rekomendacje dla WSZiDJK):

Jak, co roku, w ocenie ankietowanych pracodawców istotnym czynnikiem decydującym o zatrudnieniu absolwentów Wydziału Prawa jest posiadana przez nich wiedza. Zasadniczo dobrze oceniają ich umiejętności i kompetencje niezbędne do pracy zawodowej. Jak co roku, zwracają uwagę na potrzebę kształtowania u studentów umiejętności wykorzystania wiedzy w praktyce.

Wniosek pracodawców dotyczy, w szczególności, konieczności większego upracticznienia części zajęć, co uczyni absolwentów bardziej przydatnymi w przyszłej pracy.

Realizacja rekomendacji WSZiDJK oraz USZiDJK z poprzedniego roku akademickiego:

W celu realizacji rekomendacji WSZiDJK z poprzedniego roku akademickiego dotyczącej zwiększenia aktywności pracodawców przy wypełnianiu kwestionariuszy ankiet

odbywają się rozmowy z ich przedstawicielami. Następuje to podczas konsultacji z nimi jako interesariuszami, zwłaszcza, w ramach Rady Konsultacyjnej przy Dziekanie Wydziału Prawa, a także na bieżąco, przy okazji spotkań i konferencji.

Ponadto, postulowane upracticznienie zajęć przejawia się w realizacji zajęć przez wielu naszych wykładowców, dzielących się swoim doświadczeniem, a także poprzez wykorzystywanie wiedzy uzyskanej podczas praktyk zawodowych i w ramach aktywności ponadprogramowej (koła naukowe, badania naukowe, wolontariat itp.).

8. UZYSKIWANIE OPINII STUDENTÓW NA TEMAT ODBITYCH PRAKTYK ZAWODOWYCH

Uzyskanie opinii studentów na temat odbytych praktyk zawodowych nastąpiło na podstawie § 1 ust. 10 Zarządzenia nr 30 Rektora Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 30 września 2016 r. w sprawie studenckich praktyk zawodowych. W związku z tym we wrześniu 2017 r. zostały przeprowadzone anonimowe badania ankietowe wśród studentów Wydziału Prawa UwB dotyczące ich oceny organizacji i realizacji praktyk²⁰. Kwestionariusz ankiety wypełniły 272 osoby.

Badani odbyli praktyki w następujących instytucjach: Komendy Wojewódzkie Policji, Komendy Miejskie Policji, komisariaty Policji, biura poselskie, urzędy miejskie, urzędy gminy, banki, kancelarie adwokackie, kancelarie radców prawnych, sądy okręgowe, Studencka Poradnia Prawna, Instytut Pamięci Narodowej, areszty śledcze, Samorządowe Kolegium Odwoławcze, prokuratury rejonowe, Narodowy Fundusz Zdrowia, Straż Pożarna, sądy rejonowe, różne przedsiębiorstwa. Ocena dokonana przez studentów nastąpiła według określonych poniżej kryteriów.

Tabela nr 32. Ocena organizacji i realizacji praktyki w opinii studentów

Ocena organizacji i realizacji praktyki	Zdecydowanie TAK	Raczej TAK	Trudno powiedzieć	Raczej NIE	Zdecydowanie NIE	Brak odpowiedzi
	[%] badanych					
A) Czy informacje na temat praktyk (ich organizacji i przebiegu) zawarte na stronie internetowej Wydziału	62,1	28,0	5,6	0,9	0,6	2,6

²⁰ Badania zostały przeprowadzone z wykorzystaniem kwestionariusza „Ankieta oceny praktyk zawodowych” opracowanego na Wydziale Prawa.

Prawa UwB są zrozumiałe i pomocne?						
B) Czy proces naboru na praktykę prowadzony przez Wydział Prawa UwB był przejrzysty i przyjazny dla studentów?	66,7	24,7	3,9	0,4	0,0	2,4
C) Czy praktyka odbywała się zgodnie z programem i regulaminem praktyk?	83,9	10,0	2,6	0,6	0,3	2,8
D) Czy miała Pani/miał Pan przydzielonego opiekuna praktyki w instytucji przyjmującej?	82,5	9,6	2,7	0,7	1,2	2,4
E) Czy instytucja przyjmująca właściwie zorganizowała przebieg praktyki (np.: zapoznała studenta ze strukturą organizacyjną zakładu pracy, z zasadami obiegu dokumentów, z przepisami regulującymi działanie zakładu pracy)?	85,3	9,9	1,6	0,2	0,0	2,6

Dane zawarte w tabeli nr 32 wskazują, że studenci bardzo wysoko ocenili poziom organizacji i realizacji praktyk. Zdecydowana większość uznała, że miała przydzielonego opiekuna praktyki w instytucji przyjmującej (ok. 92%), a proces naboru na praktykę prowadzony przez Wydział Prawa UwB był przejrzysty i przyjazny dla studentów (ok. 91%). Ponadto, informacje na temat praktyk zawarte na stronie internetowej Wydziału Prawa UwB są zrozumiałe i pomocne (ok. 90%), a instytucja przyjmująca właściwie zorganizowała przebieg praktyki (ok. 85%). Uznano też, że praktyka odbywała się zgodnie z programem i regulaminem praktyk (84%). Tylko nieliczni byli niezadowoleni z organizacji i realizacji praktyki.

Tabela nr 33. Ocena rezultatów praktyk w opinii studentów

Ocena rezultatów praktyki	Zdecydowanie TAK	Raczej TAK	Trudno powiedzieć	Raczej NIE	Zdecydowanie NIE	Brak odpowiedzi
	[%] badanych					
A) Czy praktyka pozwoliła Pani/Panu na zapoznanie się ze sferą techniczno-organizacyjną instytucji przyjmującej (np. poznanie struktury instytucji i przepisów regulujących jej działanie)?	69,2	24,7	3,0	0,1	0,0	2,6
B) Czy praktyka pozwoliła Pani/Panu na zapoznanie się ze sferą merytoryczną instytucji przyjmującej (np. przygotowywanie projektów pism i rozstrzygnięć w ramach prowadzonych postępowań)?	66,3	26,7	2,6	1,2	0,1	2,6
C) Czy praktyka spełniła Pani/Pana oczekiwania?	69,2	23,8	2,1	1,4	0,3	2,6

D) Czy wystąpiły czynniki utrudniające realizację praktyk?	7,8	2,9	1,7	11,3	73,3	2,6
--	-----	-----	-----	------	------	-----

Jak wynika z tabeli nr 33 zdecydowana większość studentów bardzo wysoko oceniła rezultaty odbytych przez nich praktyk. Uznali oni, że praktyka pozwoliła na zapoznanie się ze sferą techniczno-organizacyjną instytucji przyjmującej (ok. 94%), a także z jej sferą merytoryczną (ok. 93%). Ponadto, praktyka spełniła oczekiwania studentów (ok. 93%). Zasadniczo, nie wystąpiły też czynniki utrudniające realizację praktyk (ok. 85%). Tylko nieliczni byli niezadowoleni z rezultatów odbytych przez nich praktyk.

Okolo 5% studentów zgłosiło uwagi i opinie na temat praktyk. Zwracali oni uwagę na zbyt mały ich wymiar (2,35%). Część z nich stwierdziła, że „praktyka nie pozwoliła na zdobycie wiedzy potrzebnej w przyszłej pracy” (0,2%). Inni uznali, że informacje o praktykach zawarte na stronie internetowej Wydziału są za mało pomocne (0,6%) i w związku z tym należy „wprowadzić poradnik praktyk na stronie UwB” (0,2%). Studenci sugerowali także, by zwiększyć ilość zajęć praktycznych (0,6%). Część badanych stwierdziła, że „praktyki dają możliwość sprawdzenia wiedzy teoretycznej” (1,7%).

9. MONITOROWANIE PROCESU POTWIERDZANIA EFEKTÓW UCZENIA SIĘ

W czasie przygotowywania niniejszego Sprawozdania na Wydział Prawa nie wpłynął żaden wniosek o potwierdzenie efektów uczenia się.

Białystok, 20.10.2017 r.

Katarzyna Soska

DZIEKAN WYDZIAŁU PRAWA

Prof. zw. dr hab. Emil W. Pływaczewski

